

171.

1575. júl. 9.¹⁾ után.

A Kerelő-Szentpálnál Báthory István és Békés Gáspár vívta csatában a fejedelem hadában jelen volt, továbbá a harc után érkezett és végül a távolmaradott Maros széki székelyek névsora.

Hosszában összehajtott három ívnyi egykorú névjegyzék aláírás nélkül az Erd. Múzeum lt.

Maros zékről az kik az urunk parancsolattyára mindgyarást az kyrálbyrák mellé mentenek:

Lázár Imreh,
Lázár Ferench,
Lázár János,
Zeleméry Péter,
Wáradi Pál deák,
Chyány István,
Tóth Balás,
Chernezy Cáspár,
Nywtódy Pál,
Balassy István,
Békés Farkas,
Kwn Benedek,
Chyány Ferench,
Dósa András,
Rafay Cáspár,
Simon Márton,
Nag Mihál,
Dósa János,
Dósa Péter,
Bordosi Mihál,
Sylwester Mihál, *Kybéd.*

few nép

¹⁾ A kerelő-szentpáli csata napja.

Lewrinchy Gergel,
Bala Cáspár,
Dósa István, Réty Boldisár soldosa,
Nag János,
László István,
Silwester István,
Dósa Albert,
Kály Mátyás,
Orros Ferench,
Orros Miklós,
Záz Imreh,
Máté Antal,
Záz Georg fia István,
Bala János,
Fodor István,
Darzy Pál,
Kály Gyeorg,
Sykó István, Sykó Pál fia,
Gáspár István *Zewerdról*.
Dósa Ferench, } *Makfalwa*.
Nag Dósa Mihal öcscse,
Balassy Gyeorg, Szent István.
Rafay Cáspár, } *Chokfalwa*.
Dósa Mátyás,
Lázló Lukách, *Atosfalwi*.
Zeoke Péter, } *Mogioros*.
Zékel Tamás,
Zeke Antal öcscse Péter,
Gyeorgfi Menyhárt,
Theokés Antal,
Rada Mátyás,
Domokos Balás, } *Sele*.
Domokos András,
Kowách Bálintnélul } *Bere*.
Teokés Tamás,
Istwánfi Pál,
Kowách Georg,

Inche (!) Amborus,	}	<i>Márkod.</i>
Bartha Georg,		
Zabó Tamás,		
Marton Georg,		
Syklódi István,		
Syklódi Bálint,		
Marton Mátyás,	}	<i>Máiai.</i>
Máiy Máthé,		
Máiy Gergel,		
Máiy Benedek,	}	<i>Kereztwr.</i>
Kósa Mihál,		
Nag Péter fia,	}	<i>Zentmárton.</i>
Nag ²⁾ Miklós, <i>Harazkerek,</i>		
Kenyeres Tamás, <i>Izlai.</i>		
Keneres Simon, <i>Zentmárton.</i>		
Philep Péter, <i>Vadad.</i>	}	<i>Kál.</i>
Orbán Mihál,		
Nag Georg,	}	<i>Ikland.</i>
Gyeorg Pál,		
Barrabas Bálint,		
Pálffi Bálint,	}	<i>Agárd.</i>
Nag István,		
Pálfi Balás,		
Nag Péter,		
Chathio János,		
Orbán Georgy, ³⁾	}	<i>Zent Leorinch.</i>
Másfél András,		
Másfél Márton,		
Vehey Gergel,	}	<i>Bew.</i>
Zengel László,		
Ferenchi Balás,		
Zengel Bálint,		
Bakach István, <i>Sárd.</i>		

²⁾ Eltörölve.

³⁾ Keresztülhúzva.

Tamási Pál,	}	<i>Abod.</i>
Tamási Máthé,		
Pál Kowách,		
Jánosi Márton,		
Theokés Balás,	}	<i>Zent Imreh.</i>
Meggies Péter,		
Dósa Gergel,		
Simon Ferench,		
Vaida Balás,		
Poson András,	}	<i>Torbozló.</i>
Lerenchi Péter,		
Berechki Máté,		
Berecki Máthé,		
Theokés Benedek,		
Theokés Máthé,		
Máthé Mihál,		
Tamási János,		
Máté István,	}	<i>Kendeo.</i>
Chont Leorinch,		
Chont Mihál,		
Kendei Gergel,	}	<i>Syketfalwa.</i>
Ladó Máthé,		
Bakó Leorinch,		
Kowách Georg,		
Bakó Péter szolgája		
Dayka Balás,	}	<i>Tompa.</i>
Botos Jakab,		
Tompai Lukách,		
Tompai Péter,		
Tompai Balás,		
Botos János,	}	<i>Zent Torontás.</i>
Lázló Georg,		
Botos Leorinch szolgája		
Tót Benedek,	}	<i>Ákosfalwa.</i>
Leorinch deák,		
István ⁴⁾ deák,		
Nag András,		

⁴⁾ Javítással.

Orbai Péter,	}	<i>Gálfalwa.</i>
Bereg Imreh,		
Sigmond János,		
Dósa Balás,		
Nag Miklós,	}	<i>Vayai.</i>
Harkó János,		
Harkó Antal,	}	<i>Georgen.</i>
Georgény Georg,		
Georgény András,		
Swkesd András,		
Inche István,		
Kowách Mihál,		
Swkesd Mátyás	}	<i>Somosd.</i>
Simon Balás soldosa		
Apa Berthalan,	}	<i>Folfalwa.</i>
Fyleh Benedek,		
Fyleh ⁵⁾ János,	}	<i>Bergenie.</i>
Zép István,		
Ke(!) Albert,		
Illiesy Pal,		
Nemes Gergel,	}	<i>Z. Simon.</i>
Zékel Georg, <i>Keowesd.</i>		
Abran Demeter, <i>Fele.</i>	}	<i>Folfalwa.</i>
Kabos Ferench, <i>Ménes.</i>		
Bán Cáspar, <i>Adorián.</i>	}	<i>Folfalwa.</i>
Gergel Boldisar,		
Ciszér Alberth,	}	<i>Folfalwa.</i>
Bakó Ferench,		
Jánosy Georg,	}	<i>Folfalwa.</i>

Az kik az harch után jöttenek:

Sylwester János,
Lukách István,
Lukáchi Pál,

⁵⁾ Illies innen kitörülve.

Péterfi Gergel,
Leorinchi Mihál,
Dósa Georg,
Orbán Leorinch,
Bala János,
Gergelffi István,
Istvánfi Demeter,
Jánosi Máthé,
Leorinchi Márton,
Andrási Benedek,
Lukách Márton,
Bán Georg,
Amborus hadnagy fia,
Bwzás Tamás,
Bwzás Balás,
Georgfi István, } *Moniorós.*
Máthé Georg,
Berechki Péter,
Benedekfi István,
Bakó Ferenc⁶⁾
Nag Benedek,
Antal Kowách,
Péterfi⁷⁾ Balás,
Luchion (!) Ferench,
Tamási Imreh,
Bwrián Balás,
Sidó András,
Georg hadnagy öccse,
Orbán Georg,
Orbán Miklós,
Abran Demeter,
Gál Miklós,
Ferenchi Illés,

⁶⁾ Kitérülve.

⁷⁾ Javítással.

*Az kik urunk mellé nem jöttek, most is itt üvölt-
tenek (!)⁸*

Chiány Miklós,
Kemén Ferench,
Pókay Georg,
Peteo Farkas,
Barrabási Farkas,
Zékel János,
Bernáld János,
Kemén János,
Pókai Ferench,
Gyalakwty Georg,
Vas Georg,
Fekete Gergel,
Ozdi Péter,
Sárdi Lázár János igen beteg volt; Leorinch az öccse
urunk hadában vagon,
Dachó István,
Dragwla Georg,
Perini (!) Antal,
Dósa Mihál,
Dósa Leorinch,
Nag János,
Matthyws János,
Dósa Gergel,
Dósa Pál,
Dósa Albert gyermeki,
Mátthyws Mihál árvái,
Miklósy Péter,
Mátthyws János,
Bala Gergel,
Sylwester Péter,
Bordosy Bálint,
Leorinchi Ferench,
Dósa Dienes,

⁸) Üvöltenek?

Kály János,
Farkaslaki Ferenc,
Kis Dósa Mihál,
Bala Ferenc,
Abodi Amborus,
Kowách Péter,
Syklódi Benedek,
Syklódi András,
Mihálfi Mihál,
Kowách Péter,
Georg Pál,
Lázló Kovách,
Theokés Péter,
Georg Mihál,
Nag Boldisár,
Kis Nag Boldisár,
Dósa Balás,
Gálffi István,
Zékel Mihál fia,
Zylwási Ferenc,
Boros Bertalan,
Rafay (!) Gergel,
Bot Imreh fia,
Ozdi Georg,
Zékel Mihál,
Georgii Mihál,
Nag János,
Orbay Mihál,
Bot László,
Both Balás,
Tompai Sigmond,
Farkas Amborus,
Nag Pál,
Weres⁹⁾ Péter,
Sarokliány István,
Basa Miklós,

⁹⁾ Javítással.

Nag István,
Theorek Georg,
Therek Bálint,
Harkó Balás,
Harkó Georg,
Inche Máté,
Inche Bálint,
Inche Máté,
Sykesd István,
Georgéni Pál,
Sykesd Pál,
Chyriák Péter,
Chyszér Georg soldra ment,
[Domokos Tamás,
Barrabás János,
Dósa Balás,
Feyér István,]¹⁰⁾
Vas Péter,
Balási Mihál,
Balási Albert,
Kowádi Georg,
Bachkó Bálint,
Chyzér Albert,
Jánosi Georg¹¹⁾
Farkas Amborus,
Bala Cáspárnétul senki nem volt,
Theoreok Péter,
Bakó Georg,
Geoch (!) Balás.

*Az kik az főők voltak az Békés hadában való kösség
és lóffew wzésiben és melléje való támasztásba:*

Ozdy Péter,
Vas Georg,

¹⁰⁾ Ezek neve áthúzva és utánuk írva: Ez négy ember mind velünk volt az Radák kergetésébe is.

¹¹⁾ Áthúzva.

Fekete Gergel,
Chyriák Péter,¹²⁾
Zékel Mihál,
Kis Dósa Mihál,
Mihálfi Mihál.

Az kiket az mik wldozeswnkben elfogtak az más párt:

Máté Tamás,
Miklósy Benedek,
Orbán Balás, kik mindgyárt mellénk jötenek.

Kybéd: Bala Albert hadkergető drabant.

Bede: Balog Márton sódost adott a Békés hadába; wn maga véres nyársot hordozott seel,¹³⁾ azzal támasztotta az népet Békés mellé.

Az két Inche Máté¹⁴⁾ pártos nyilván való.

Thompai Simó (Balás!) Zentrontáson lakik, ez nagy had támasztó.

172.

1577 febr. 11. Székelyvásárhely.

Báthory Kristóf erdélyi vajda és székely ispán a székelyvásárhelyi és marosszeredai lakosokat Izabella királyné és második János király, nemkülönbén Báthory István lengyel király, volt erdélyi vajda példájára, a portai adó s a váradi vár építésére kirótt hadi segély kivételével, mindennemű taksa és adózás alól fölmenti.

Eredetije egész ív papíron, alján a középben papírral fedett pecséttel a Székely Nemzeti Múzeumban.

A sárkányfogas pecsét körirata: † CHRIST † BATORI .. SIC † COM † ETC.

Nos Christophorus Bathory de Somlyo waiuoda Transsylvaniae et sicularum comes etc. Memoriae com-

¹²⁾ Javítással.

¹³⁾ = széjjel.

¹⁴⁾ Simó Balás *innen kitörölve*.

mendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum serenissimi quondam principes, domina Isabella regina ac dominus Joannes secundus dei gratia electus rex Hungariae etc. piae memoriae, novissime vero serenissimus quoque princeps dominus Stephanus dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lytwaniae etc. antea waiuoda Transsilvaniae etc. dominus frater noster observandissimus cum ad nonnullorum fidelium consiliariorum suorum humillimam supplicationem, tum vero consideratis fidelibus servitiis fidelium suorum universorum inhabitatorum oppidorum siculicalium Zekelwasarhel et Zerda, eisdem pro temporis et loci diversitate constanter exhibitis et impensis, ut eadem oppida inhabitatoribus refertiora esse et rebus etiam corporalibus ditescere, ac in dies magis augeri et locupletari queant, eosdem universos et singulos colonos et inhabitatores eorundem oppidorum a solutione quarumcunque taxarum et contributionum, ipsis et camerae suae provenire debentium, exceptis duntaxat taxa et contributione potentissimi imperatoris thurcarum ad excelsam eiusdem Portam spectante, in perpetuum clementer eximendos et supportandos duxerant, imo exemerant et supportaverant certarum eorundem litterarum nobis in specie exhibitarum mediante; quas nos quoque observare volentes eosdem universos et singulos colonos ac inhabitatores oppidorum Zekelwasarhel et Zerda iuxta praemissam antedictorum condam principum annuentiam eximendos et supportandos duximus; hoc tamen adiecto, ut in subsidiis quoque ad praeparandum castrum Waradiense faciendis aequalem cum caeteris ferant conditionem, prout eximimus et supportamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis egregiis agilibus, capitaneis, iudicibus regiis et connumeratibus, exactoribus quarumcunque taxarum et contributionum modernis et futuris praesentium notitiam habituris harum serie mandamus firmiter, quatinus a modo deinceps memoratos universos inhabitatores praedictorum oppidorum Zekelwasarhel et Zerda ad solutionem taxarum et contributionum nobis et camerae nostrae

provenire debentium, demptis ut praemissum est taxa et contributione ad excelsam Portam potentissimi imperatoris thurcarum et subsidio ad praeparandum castrum Waradiense faciendis spectante cogere et compellere, aut eosdem propterea in personis, rebus et bonis eorum quibusvis impedire, turbare aut quovismodo damnificare nusquam et nequaquam audeatis. Secus igitur non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum in praescripta oppido Zekelwasarhel, undecima die mensis Februarii anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo septimo.

Christophorus Bathori
de Somlio m. propria.

1577.
febr.
11.

Emericus Sulyok
cancellarius m. propria.

173.

1580. jan. 28. Felcsernáton.

Tanuvallatás egyfelől a felcsernátoni Szanizló Tamás és György, másfelől a léczfalvi Csákány Gergely közt vi-tás felcsernátoni földek dolgában.

Eredetije félv papíron, barna zárópecsét nyomaival birtokomban.

A címzéssel szemközt: Aperta per me Mykes Benedek manu pr.

Szolgálatunkat írjuk kegyelmednek mint tisztelendő kapitán urunknak. Továbbá ezt akarók kegyelmednek tuttára adni, hogy anno 1580. 28. die Januarii hiva minket az tiszteletes és tekintetes Szanizló Thamás és Georgy fel chernátoniak egy felől, más felől az leczfalvi Chiákán Gergely Kézdi székéből Fel Chernátonba, hogy mi ott minden bizonságokat, mellyeket az két fél élönkbe hina, meg feleltetnök. Annak utána mi az kegyelmed parancsolattyának engedelmesek lévén, ez képpen kezdők iratni hütünk szerént:

1. testis Máthé Miklós Damokos István jobágya iuratus et fassus est hoc modo: Tudom, hogy mikor az Chernáton vára el vesze, akkor is perbe valának az peres föld

1580.
jan.
28.

végezt és < az szent Márthon nap után 31 esztendejébe fordult. >¹⁾

2. testis Gyárphás Antalné Wernika²⁾ urunk ő nagysága jobbágya fel chernátoni < iuratus et fassus >³⁾ est: Tudom, hogy mikor az Chernáton vára el vesze is, akkor is háborgatták Szanizló Elekest (*így!*) az földért, de az veszedelemnek nem tudom mennyé ideje vagyon.

3. testis Molnár János urunk ő nagysága jobbágya iuratus et fassus est hoc modo: Tudom, hogy Gyárphás Antal az Chernáton vára⁴⁾ veszedelme idejiig minden embertől tiltotta az peres földeket; az veszedelemnek penig 29 esztendeit tudom, szent Márthon naptól fogva 30 esztendejébe fordult. Ezt is feleli: Kérdettem Gyárphás Antalt én Molnár János, hogy miért tiltod az földeket, ő azt monta, ezért, hogy holtom után senki ne mondhassa maradváimnak, hogy békeségesen időt töltött benne.

4. testis Végh Fábyaan urunk ő nagysága jobbágya fel chernátoni Kézdi széki iuratus est⁵⁾ et fassus hoc modo: Tudom, hogy afféle földeket mind perlettek az vár veszedelme előtt, de az kiért most perel, nem tudom, ha békeségesen birta az vagy nem.

5. testis Keobek Márthon Chieh János jobbágya iuratus et fassus est: Tudom, hogy miolta Chernátonban lakom, az olta békeségesen birta Szanizló Thamás és Georgy az peres földeket, de én az vár veszedelme után másod esztendőben jöttem ide Fel Chernátonba lakni.

6. testis Rákosi Lázló urunk ő nagysága jobbágya fel chernátoni iuratus et fassus est: Tudom azt, hogy⁶⁾ az veszedelem előtt háborgatták az peres földekért Szanizló Balást, de annak utánna ki adák az felét Gyárphás Antal-

¹⁾ annak szent Márthon nap után 31 esztendeje vagyon *helyett javítás.*

²⁾ iur. *innen törölve.*

³⁾ iurata et fassa *helyett.*

⁴⁾ Sorközi betoldás.

⁵⁾ Kétszer írva, az utóbbi törölve.

⁶⁾ Sorközi betoldás.

nak, hogy ne perellje az többiért, de nem tudom mennyé ideje.

7. testis Bartalius Pétör lófw fel chernátoni iuratus et fassus est: Tudom, hogy békeségesen birták az földeket Szanizló Thamás és Georgy az Grity veszedelmitől fogva.

8. testis Rákosi Pétör lófw fel chernátoni iuratus et fassus est: Tudom azt, hogy Gyárphás Antal az peres földeket az vár veszedelmiig⁷⁾ mind tiltotta, de annak utánna békeségesen birta, de nem tudom, az vár veszedelminek mennyé ideje vagyon.

9. testis Bartalius Máthé fel chernátoni lófw iuratus et fassus est: Tudom, hogy az vár veszedelme előtt egy nehány esztendővel háborgaták Szanizló Elekest (így!) és Balást, akkor penitt meg ereszték felét Giárphás Antalnak és az után békeségesen birta Szanizló Thamás és Georgy; de az vár veszedelmének 30⁸⁾ esztendeit mongya.

Birák ez dologban vagyunk mi Georgy Biró Gáspár⁹⁾ lezfalvi és Pál Thamás Pál fel chernátoni Kézdy székiek.

Ezt mi az mü hütünk (szerént)¹⁰⁾ irattuk, pecsétünkkel meg is erősítettük. Datae in possessione Felchernathon in sede Kezdy, die et anno praenotato.

1580.
jan.
28.

Külcím: Egregio domino Michaeli Nagy kapitaneo (így!) arcis Warheg ac iudici regio Trium sedium siculicalium domino ac domino nobis confidentissimo.

174.

1580. márc. 23.

Az erdélyi káptalan requisitorai Báthory Kristófnak 1580. március 8-án kelt rendeletére nánánfalvi Zeleméry Péternek hiteles másolatban kiadják a nevezett káptalan-

⁷⁾ de innen törölve.

⁸⁾ 32-ből javítva.

⁹⁾ és innen törölve.

¹⁰⁾ Tollban maradt.

nak Nagy és Kisméhesről, továbbá Velkeralokáról szóló 1293-ik évi jegyzőkönyvi följegyzését.

A papíron kelt s alján papírral fedett pecséttel ellátott *eredeti* oklevélnek *fényképe* birtokomban. 1764. máj. 14-én gróf Haller Pál számára készült *másolata* az Orsz. lt., *Máthé* Izsák kir. tábl. ügyvéd iratai nr. 161.

Érdemes följegyezni, hogy a szóban forgó oklevelet az 1918-iki forradalomig a gróf Haller Jenő küküllővári levéltárában őrizték. Ekkor a várkastély feldulatván az oklevél Kolozsvárra került, ahol Kelemen Lajos lefotografáltatta.

Illustrissimo principi et domino domino Christophoro Bathory de Somlyo waiuodae Transsilvano et siculorum comiti etc. domino corum semper gratiosissimo, requisitores litterarum atque litteralium instrumentorum in sacristia sive conservatorio ecclesiae Albensis Transsilvaniae repositarum ac aliarum quarumlibet iudiciariarum deliberationum, atque legitimorum mandatorum exsequutores fidelium servitiorum nostrorum paratam semper atque obsequentissimam commendationem cum fidelitatis obsequio. Vestra noverit illustrissima celsitudo, nos litteras eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae requisitorias, nobis praeceptorie sonantes et directas summa qua decuit reverentia et obedientia recepisse in haec verba:

Christophorus Bathory de Somlio waiuoda regni Transsilvaniae et siculorum comes etc. Honorabili, egregiis et nobiles requisitoribus litterarum et litteralium instrumentorum in capitulo sive conservatorio ecclesiae Albensis Transsilvaniae repositarum ac aliarum quarumlibet iudiciariarum deliberationum et legitimorum mandatorum nostrorum exsequutoribus salutem et favorem. Expositum est nobis in persona egregii Petri Zelemery de Naznanffalwa, qualiter ipse exponens paribus universarum litterarum et litteralium instrumentorum, factum totalium et integrarum portionum possessionariarum in possessionibus Mehes vulgo Thamassy Rez, Betthlen Rez, Marton Rez et Kemen Rez vocitatarum et Velker in Colosiensi, item Sospatak, Bodon, Ikland, Saly, Vray, Pethe, Gerebenyes, Chianad et Kapws omnino in Thordensi, Kyszeo-

leos in de Kykeoileo comitatibus ac totalis et integrae possessionis Naznanffalwa in sede siculicali Maros existentibus habitarum, puta donationalium, statutoriarum, introductoriarum, fassionalium, impignoraticiarum, confirmationalium, consensualium, divisionalium, emptionalium, venditionalium, privilegialium, metalium ac aliarum quarumlibet causalium sub quibuscunque formis verborum emanatarum tangentium et concernentium, quae vel quarum paria in capitulo sive conservatorio ecclesiae Albensis more solito reposita haberentur et locata ad praesens pro iurium suorum defensione plurimum indigeret essetque necessarius. Quocirca harum serie committimus et mandamus vobis firmiter, ut acceptis praesentibus paria praescriptarum universarum litterarum et litteralium instrumentorum in dicto capitulo sive conservatorio ecclesiae Albensis Transsilvaniae diligenter requirere et reinvenire, requisitarumque et reinventarum tenores in transsumpto litterarum vestrarum transsumi et transscribi, litterisque vestris inseri facientes, memorato exponenti iurium suorum ulteriorem ad cautelam sub sigillis vestris extradare et emanari facere debeatis et teneamini. Caventes tamen, ne fraus, aut dolus in hac parte eveniat aliqualis. Secus non facturi. Datum Polkuspoliae, feria tertia proxima post dominicam Oculi anno Domini Millesimo quingentesimo octoagesimo.

1580.
márc.
8.

Nos itaque huiusmodi mandatis eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae per omnia ut tenemur obedire atque obtemperare cupientes, universas litteras atque litteralia instrumenta, nec non regista, matricas ac cuncta originalia, transsumpta litterarum in dicta sacristia sive conservatorio ecclesiae Albensis Transsilvaniae reposita et locata diligenter requisivimus et investigavimus. Nihilominus inter easdem et eadem quandam signaturam in pergamentum discriptam, ob vetustatem iam fere corruptam et desolatam, factum videlicet praetactae possessionis utriusque Mehes in dicto comitatu Thordensi existentis habitae tangentem et concernentem reinvenimus. Quarumquidem signaturarum, quantum eadem ob vetustatem per-

legi potuit, continentia verbalis hoc ordine scriptum erat: (*Következik az erdélyi káptalannak 1293-ik évi jegyzőkönyvi bejegyzése.*) — Quia autem paria praetactarum signaturarum in dicta sacristia sive conservatorio praefatae ecclesiae Albensis Transsilvaniae repositarum factum annotatae possessionis utriusque Mehes in dicto comitatu de Colos existentis habitae tangere concernereque agnovissemus, ideo ipsas iuxta mandatum illustrissimae celsitudinis vestrae de verbo ad verbum sine diminutione et augmento variationeque¹⁾ aliquali transsumentes et transcribentes paria earundem in transsumpto praesentium litterarum nostrarum dicto exponenti sub sigillo huius capituli dictae ecclesiae Albensis Transsilvaniae ad hanc rem deputato pro futura cautela iurium eorundem dedimus et emanari fecimus communi iustitia suadente. Datum feria quarta proxima post dominicam Judica anno Domini Millesimo quingentesimo octoagesimo.

1580.
márc.
23.

175.

1581. máj. 16. Zalán.

Zalán Sepszi széki falu törvénye.

Eredetije papíron, pecsét nélkül, Szörcey Vince úr birtokában volt Zágóban, halála előtt azonban több más okirattal együtt elégettette.

Hátán: Zalán falva végezése az falu jószágáról.

1581.
máj.
16.

Anno Domini 1581. esztendőben pünköst nap után való kedden mű Zalán falvául töttünk ilyen végezést az falu földe felől, hogy az falu igyenességéből választottunk tíz személt, tudniillik az falu földinek megosztására Jankó Jánost, Jankó Istvánt, Jankó Pétert, Szabó Miklóst, Silvester Jánost, Veres Benedeket, Henter Bálintot, Kovács]¹⁾ Ilyést, Szabó Balást, Veres Bernáldot ilyen módal, [ho]gy²⁾ megeskedjenek az feljül megirt tíz személy, hogy igazán mindenek az [or]szág³⁾ végezése szerint el-

⁴⁾ varationeque az eredetiben.

oszszaak, és az kit [az tíz]⁴⁾ ember falu élő földének hagy-
nak, kiken barmokot tartásák, valaki ah[hoz n]jólna⁵⁾ és
elfoglalna abban, ...⁶⁾ forinton mar[adjon]⁷⁾ és ezen bírák
erejével megvehessék az ötven forintot. Többet (így!) hogy
ha az tíz hitesnek valamely személy hiti ellen szólna, flor.
12 maradjon, ezen bírák erejével igazat vehessenek rajta,
se hibitióval (így!), se repusióval (így!), sem semmi tör-
vénnek remedium(á)val ellene ne állhassanak. Ha pedig
valamely valami kissebbség szót szólna az osztás közbe
egyik az másiknak, akár az hiteseknek, akár az falusiak-
nak, törvén szerént meglássák és három girán maradjon.
Valaki ennek nem állana, huszonöt forinton maradjon,
ugyan ezen bírák erejével megvehessék. De ilyen okon,
hogy az ki oly darék orotas (így!), azt is meglássák és
másutt < tuzt orotot > (így!)⁸⁾ adjanak helibe. Mégis ilyen
okkal, se Ouasnak⁹⁾ (így!), se egyéb tilalmasnak kert nélkül
ne tarthassák. És valaki ennek nem állana, huszonöt fo-
rinton maradjon. És ennek megállására köttük bíróul
Chieriék M]ihályt(!), Ferenczi Tamást, Erdő Lőrinczet
bodokiakot. Ezt mű előttünk így végezék el. Ezt az mű
hitünk szerént irattuk az feljül megirt dolognak megerősí-
tésére. Pecsétünkvel is m[egerős]ítettük. Mi bírák az tíz
embert megesketők.

176.

1581. dec. 15. Gyulafehérvár.

*Báthory Zsigmond erdélyi vajda és székely ispán pa-
rancsa a Maros széki királybírákhoz, rovókhöz és adó-
szedőkhöz, hogy a székelyvásárhelyi és maroszeredai la-
kosokat kiváltságaik ellenére, a török szultánnak fiže-
tendő adón és a váradi vár tatarozására kirótt hadi segé-*

¹⁾—⁵⁾ Kiszakadozva.

⁶⁾ huszonöt eredetileg, de kitöröltetett s helye üresen hagyatott.

⁷⁾ Kiszakadva.

⁸⁾ tűztől irtottat mai nyelven.

⁹⁾ = Avasnak.

lyen kívül, semminemű adófizetésre kényszeríteni ne mérészeljék.

Eredetije egész ív papíron, alján a középen papírral fedett ép pecsétel a Székely Nemzeti Múzeumban.

A sárkányfogas pecsét körirata: †SIGISM:BAT ORI:VAIVODA: TRANS:ET:SICVL:COM:ETC.

Sigismundus Bathory de Somlyo waiuoda Transsilvaniae et siculorum comes etc. Magnifico, egregiis agilibus, iudicibus regiis, connumeratibus et exactoribus taxarum et contributionum sedis siculicalis Maros eorundemque vicesgerentibus, modernis videlicet et futuris praesentium notitiam habituris salutem et favorem. Exposuerunt nobis prudentes et circumspecti iudices et iurati cives, ac universi inhabitatores oppidorum Zekelwasarhel' et Zerda gravi cum querela, quod licet ipsi ex indulto serenissimorum quondam principum ab omni censuum et taxarum solutione, excepto tamen tributo potentissimi imperatoris thurcarum et subsidio in aedificationem arcis nostrae Waradiensis pendendis, certis et rationabilibus de causis, in ipsis litteris eorundem condam principum coram nobis exhibitis clarius continentibus exempti et supportati fuerint, vos tamen eosdem inhabitatores dictorum oppidorum Zekelwasarhely et Zerda contra ipsorum immunitatem et privilegiorum suorum vigorem ad aliarum quoque contributionum solutionem cogeretis in desolationem oppidorum suorum, consequenterque derogamen libertatum suarum valde magnum; supplicantes nobis humillime, ut nos ipsos in antiquis ipsorum immunitatibus per divos olim principes ipsis collatis clementer conservare, et per eos quorum interest conservari facere dignemur. Quare nolentes nos quoque privilegiis eorundem exponentium hac ratione praeiudicare, imo firma eadem retinere contententes, vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, ut acceptis praesentibus a modo in posterum praefatos universos inhabitatores memoratorum oppidorum Zekelwasarhely et Zerda, contra ipsorum libertates, ad nullam taxarum et contributionum solutionem, dempto tributo potentissimi imperatoris thurcarum ac subsidio in

restaurationem arcis Waradiensis persolvendis, cogere et compellere praesumatis, nec sitis ausi modo aliquali. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Albae Juliae, die decima quinta mensis Decembris anno Domini Millesimo quingentesimo octogesimo primo

Sigismundus Bathori
de Somlio m. pr.

1581.
dec.
15.

177.

1593. ápr. 29. Gyulafehérvár.

Báthory Zsigmond kiváltságlevele, hogy a székelyvásárhelyi magvaszakadt lakosok ingó és ingatlan javai ne a koronára vagy a kincstárra, hanem Székelyvásárhely mezővárosra szálljanak.

Eredetije egész ív papíron, alján a fejedelemnek papírral fedett sárkányfogas és elébb leírt köriratú pecsétjével a Székely Nemzeti Múzeumban.

Nos Sigismundus Bathory de Somlio princeps Transsilvaniae et siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero utilitati et emolumento oppidi nostri Zekelywasarhely atque adeo inhabitatorum eiusdem consulere volentes, eisdem iudici et iuratis civibus, ac universis inhabitatoribus dicti oppidi Zekelywasarhely ac successoribus eorundem universis id annuendum et concedendum duximus, ut quicumque hominum in medio ipsorum residentium mori, ac haeredibus legitimis et consanguineis deficere contigerit, extunc universa bona huiusmodi deficientium, tam mobilia quam immobilia, quocumque nominis vocabulo vocitata nos concernentia non ad nos, aut fiscum nostrum, aut successores nostrso, sed in ipsos, duntaxat iudicem, iuratos cives ac universos inhabitatores eiusdem oppidi Zekelywasarhely eorumque

successores devolvantur et condescendant, ea tamen lege et conditione, ut ipsi iudex et iurati cives eiusmodi deficientium bona non in proprios ipsorum usus, sed in publicum oppidi bonum et communes eiusdem necessitates ac utilitates convertere debeant et teneantur, prout annuimus et concedimus praesentium per vigorem harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in civitate nostra Alba Julia, die vigesima nona mensis Aprilis anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo tertio.

1593.
ápr.
29.

Sigismundus Bathory m. pr.

Volfgangus Kowachoczny
cancellarius m. pr.

Georgius Teoreok m. pr.

178.

1594. jún. 20. Gyulafehérvár.

*Báthory Zsigmond megengedvén, hogy a Perusith Má-
ténak adományozott Farczád, Pálfalva, Várallya és Far-
kaslaka lakosai az emberi emlékezet óta szabadon hasz-
nált közös erdőket, havasokat a Farczádszállása és Fenyő-
csötört nevű helyekkel együtt (az ott legeltetendő sertések-
ből járó tized kivételével) ezután is szabadon használhas-
sák, az adományos Perusith Máté és utódai pedig az em-
lített erdőkben és havasokon sertéseiket szintén szabadon
legeltethessék, — Mindszenty Benedek udvarhelyi kapi-
tánynak és Izsó János tisztartónak meghagyja, hogy ne-
vezett lakosokat az erdők használatában, az adományost
pedig a sertéslegeltetésben ne gátolják.*

*Eredetije papíron, alján papírral fedett pecséttel az Erd. Múzeum
lt., Báró Kemény-lt. Codex authenticorum II. 64.*

Sigismundus Bathory de Somlío princeps Transsil-
vaniae et siculorum comes etc. Egregiis nobilibus agilibus,
Benedicto Mindszenty capitaneo arcis nostrae Vdwar-
hely et iudici regio sedium siculicalium Vdwarhely et Ma-
rws, nec non arendatori decimarum nostrarum transsil-

vaniensium, nec non Joanni Isoo provisorii eiusdem arcis Vdwarhely modernis et futuris quoque pro tempore constituendis ipsorumque vicesgerentibus, praesentium notitiam habituris salutem et favorem. Ex significatione egregii Matthaei Perwsytt familiaris nostri intelligimus, quomodo incolae possessionum Farchiad, Palfalwa, Varallia et Farkaslaka dum ad nostram arcem Vdwarhely considerentur, a memoria hominum non minus in silvis et alpebus communibus quam aliis etiam in locis Farczadzallasa et Fenyewchieoteortt nuncupatis liberum semper communemque usum habuissent, in quibus licet pacifice et sine omni impedimento perstitissent, tamen postquam i(i)dem coloni a nobis ipsi donati fuissent, eundem usum ipsis admittere noluissetis in damnum ipsius exponentis colonorumque suorum manifestum; supplicans nobis demisse, ut sicuti eadem bona ipsi contulimus, usum quoque silvarum et alpium, quem coloni sui hactenus sine intermissione habuissent, eis admitteremus. Quare ne idem Matthaeus Perwsytt eo usu silvarum et alpium se indigne privatum exclusumque esse quereretur, compatientes etiam statui eorundem colonorum ipsius, quos sine usu silvarum et alpium facile extremae desolationi obnoxios fore intelleximus, earum silvarum et alpium usum, quem coloni ipsius in eis antea habuissent, (demptis porcorum decimis, si qui forte saginandi causa illic pascerentur), eisdem colonis suis admittendum, ipsi vero Matthaeo Perwsytt et posteris eius annuendum et concedendum duximus, ut ipsi in privatos usus ipsorum porcos suos proprios, non autem aliorum quorumpiam, in praescriptas silvas seu alpes grati[a]¹⁾ saginandi solitis temporibus mittere ibique tantisper, donec op(p)ortunum fuerit, tenere et iterum citra omnem decimarum, teloniorum ac alterius cuiusvis solutionis in rationem [nostram]²⁾ fieri debentium pensione reducere possint et valeant, prout admittimus, annuimus et concedimus praesentium per vigorem. Proinde vobis harum

¹⁾—²⁾ Kizsakadva.

serie committimus et mandamus firmiter, ut acceptis praesentibus vos quoque a modo deinceps successivis semper temporibus colonis ipsius exponentis in dictis possessionibus Farchiad, Palfalwa, Varallia et Farkaslaka degentibus in eisdem alpibus communibus tum praescriptis locis Farczadzallasa et Fenyewchieoteortt appellatis eum usum, quem hactenus habuerunt, exceptis uti praemissum (est)³⁾ porcorum decimis, quiete et pacifice admittere, ipsi autem Matthaeo Perwsyt atque adeo posteris etiam eius porcos suos proprios in dictas silvas et alpes mittendi ibique citra omnem solutionem, decimamque pascendi, saginandi et reducendi facultatem praebere, nullaque omnino ratione eos in eo turbare, impedire et damnificare debeatis, nec sitis ausi modo aliquali. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Albae Juliae, die vigesima mensis Junii anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo quarto.

1594. jun. 20. Sigismundus Bathory m. pr.

179.

1597. máj. 10. Gyulafehérvár.

Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem a mindkét ágon magvaszakadt mezőmadarasi Bernáld János marosszéki, mezőmadarasi, sámsondi, bándi, uraji, gerebenesi, kövesdi, harczói, ménesi, felei, kölpényi, szabédi, szabadi, galambodi és bárdosi birtokait, Hunyadi János kormányzónak hasonló székely örökösödési perben mondott ítélete és a székelyeknek hősi szokásjoga alapján, a felperes fejedelmi kincstárral szemben, testvérének, Bernáld Klárának, a Lázár Farkas feleségének ítéli; ellenben a krasznamegyei petenyefalvi és mindkét seredeni, továbbá a tordamegyei dátosi, kapusi, uraji, gerebenesi és pagocsai birtokok felett, melyekről alperes úrasszony a perbe beléavatkozó Tóth Miklós és Balázs javára lemondott, más ítéletben fog törvényt látni.

³⁾ Tollban maradt.

A XVII. század első éveiben készült *másolata* az Orsz. It. gyulafehérvári kápt. oszt. *Protocollum Deus ad auxilium* fol. 429—438. Az egész székelység számára 1630. febr. 6-án kiadott újabb *másolatnak átirata* a kolosm. convent requisitorainak 1638. febr. 6-án kelt oklevelében, ugyanott *Diversorum comitatum Cista* I. fasc. 5. nr. 60.

(K. Székely M.) A nemes székely nemzetnek constitúcióji 66—80., kihagyásokkal és sok hibával.

ADIUDICATA SUPER POSSESSIONIBUS QUIBUSDAM INTROSCRIPTIS ET SCYTHULICALIBUS, SUPER JURE VIDELICET FOEMINEI SEXUS IN BONIS SCYTHULICALIBUS.¹⁾

Sigismundus dei gratia Transsilvaniae, Moldaviae, Valachiae Transalpinae ac sacri Romani imperii princeps, Partium regni Hungariae dominus, aurei velleris eques et siculorum comes etc. Fidelibus nostris egregiis et agilibus Stephano litterato Vasarhelyi²⁾ de Zekeliwasarhely, Stephano Pokay de Kaposztas Zent Myklos, Blasio Chiany de Köwesd, Georgio Bereny de Malomfalwa, Martino Thomboth de Bergenie, Joanni Zel, Emerico Zaz de Nagy Ernie et Alberto Kadar de Jedd salutem et gratiam nostram. Noveritis, quod nobis feria quinta proxima post dominicam Cantate proxime praeteritam, instantibus scilicet comitiis generalibus fidelium nostrorum dominorum et nobilium trium nationum transsilvaniensium et Partium praedicti regni Hungariae sub ditione nostra existentium hic Albae Juliae ad dominicam Jubilate noviter elapsam ex edicto nostro celebratis, ad quae videlicet comitia causae tutelares, item factum transmissionum super novis violentiis in sedibus comitatum confectarum, et aliorum similium negotiorum brevi processu iuridico, coram propria nostrae serenitatis praesentia terminari et adiudicari solitorum tangentes et concernentes et publica eorundem regnicolarum constitutione per nostram serenitatem generaliter fuerant prorogatae, una cum magnifico Pancratio Sennyey magistro curiae nostrae in persona nostrae serenitatis, magistrisque nostris protonotariis et iuratis se-

ápr.
28.

ápr.
17.

¹⁾ A tulajdonnevek írásában a korábbi jegyzőkönyvi másolatot követtük.

²⁾ Hiányzik a protocollumbeli másolatból.

dis nostrae iudiciariae assessoribus pro faciendo causantibus iudicio pro tribunali sedentibus, egregii Andreas Samsondy de Zeokefalwa pro egregio Joanne Kyralffalwi direttore causarum nostrarum fiscalium cum nostris ut actore ab una, ac Joannes Nagy de Zaz Fylpos pro generosa domina Clara, consorte egregii et agilis Wolphangi Lazar de Zent Thamasfalwa, filia vero egregii agilis condam Francisci filii olim Blasii Bernald de Mezeomadaras ex nobili pridem domina Clara consorte eiusdem Blasii Bernald, filia dudum Francisci filii egregii agilis olim Stephani Thot de Zent Anna³⁾ procreata similiter cum nostris litteris procuratoriis veluti in causam attracta partibus ab alia, iuxta specialem nostrae serenitatis commissionem in figura iudicii nostri comparentes, idem procurator praefati directoris contra annotatam dominam in causam attractam proposuit in hunc modum, qualiter decedente ab hac luce et in semine utriusque sexus deficiente egregio agile condam Joanne Bernald de dicta Mezeo Madaras, universa bona, iuraque et portiones eiusdem possessionariae in possessionibus Peteniefalwa, Felseo Sereden, Also Sereden in Craznensi, Dathos, Kapus, Vray, Gerebenes, Pagocza in Thordensi comitatibus, item Mezeo Madaras praedicta, domoque et curia nobilitari ibidem habitata, Samsond, Baand, Vray, Gerebencs, Keowesd, Horczo, Menes, Fele, Keolpen, Zabeed, Zabad, Galambod et Bardos omnino in sede siculicali Maros existentibus habitatae in nos fiscumque nostrum regium devolutae forent, easdem igitur fisco nostro reddi et restitui postularet iure admittente.

³⁾ *A perlekedők családfája:*

Mezőmadarasi Bernárd Balázs Szentannai Tóth Klára † Ferenc János † 1597.	Klára Szenttamásfalvi Lázár Farkas	Szentannai Tóth István 1453—1472. Ferenc 1500. N. Jusztina Klára 1597 Bernárd Balázs.	Miklós 1486—1509. Mihály Mihály Miklós 1597.	Balázs Péter Balázs 1597.

Quo audito antelatus procurator praefatae in causam attractae respondit ex adverso, quod licet idem Joannes Bernald in semine utriusque sexus post se directe defecisset, praescripta tamen bona et iura portionesque suae possessionariae litigiosae, eo deficiente, non in fiscum nostrum, verum in eandem in causam attractam iure successorio devolvi debuerunt; nam ipsa in causam attracta soror carnalis ipsius condam Joannis Bernald in propinqua collateralis linea eiusdem existens atque Rependens, cum ipso deficiente unum et eundem habuissent genitorem nempe annotatum Franciscum Bernald, legitimam autem successionem suam in eisdem bonis comprobare parata esset.

Hoc percepto prae-notatus procurator ipsius actoris praemissam genelogiam dictae in causam attractae per antefatum procuratorem eiusdem modo saepius denotato declaratam visitare postulans ac nobisque iuridice id ipsum committens, idem antefatus procurator eiusdem in causam attractae huiusmodi genelogiam, ab ipsa in causam attracta et deficiente, a primo scilicet gradu incipiendo et sursum ascendendo ad truncum usque seu stipitem praedictum videlicet Stephanum Tooth sufficientibus litteris et litteralibus, instrumentis in facie sedis nostrae iudiciariae comprobavit.

His ita habitis interim praesenti causae ingesserunt immiscueruntque se egregii et agiles Nicolaus et Blasius Thot, pro quibus nobilis Joannes Seryeni de Thorda cum procuratoriis litteris nostris coram nobis in dicta sede nostra iudiciaria comparetis et astans, ipse quoque genelogiam eorundem ingerentium declarando hoc modo et ordine deduxit, quod videlicet iamfatus Nicolaus Thot alter ingerentium fuisset filius olim Michaelis filii alterius condam Michaelis filii pridem alterius Nicolai filii praedicti olim Stephani Toth de praefata Zent Anna; antedictus autem Blasius similiter alter ipsorum ingerentium fuisset filius olim Petri filii condam alterius Blasii filii saepefati dudum Stephani Thot de eadem Zent Anna. Qua quidem genelogia utrorumque ingerentium hoc praemisso

modo declarata idem procurator ingredientium huiusmodi ramum genelogiae ad postulationem procuratoris actoris nostram quoque legitimam requisitionem modo simili a primo gradu inchoando et sursum tendendo ad usque praefatum Stephanum Thot, stipitem eiusdem rami efficacibus litteris et litteralibus instrumentis verificando tandem allegavit eo modo, quod exceptis praefatis bonis et iuribus possessionariis siculicalibus praenominati olim Joannis Bernald deficientis in possessionibus et sede siculicali Maros existentibus, reliqua bona portionesque possessionariae eiusdem deficientis in praescriptis possessionibus Petenyefalva et utrisque Sereden in Craznensi, nec non Dathos, Kapus, Vray, Gerebenes et Pagocha in Thordensi preallegatis comitatibus habitae neque ipsam dominam in causam attractam, neque verum fiscum nostrum concernerent, verum in eosdem duntaxat ingredientes tanquam legitimos successores virilis sexus devolutae essent et in dominio certae partis eorundem bonorum nunc quoque iidem ingredientes pacifice persisterent. Quam suam allegationem exhibitione efficacissimarum litterarum nunc statim producendarum edocere paratus esset.

Hoc audito memoratus procurator praefatae dominae in causam attractae, quantum ad eadem bona in praefatis comitatibus habitata attinet, persecutionem et acquisitionem eorundem sponte ipsis egerentibus relinquendo, ex parte autem ceterarum portionum possessionariarum in praescriptis possessionibus et sede siculicali Maros existentium contra utrosque, tam actorem videlicet quam ingredientes respondit in hunc modum, quod eadem portiones nec fiscum nostrum, sed neque ingredientes, verum ipsam solam in causam attractam concernerent, quandoquidem ex praedeclarata et comprobata genelogia constaret ipsam dominam in causam attractam cum deficiente carnalem et condivisionalem esse, quiquidem deficiens quoque in bonis siculicalibus aequae ac ipsa in causam attracta sexus foemineus exstisset. Ideo eadem bona fisco nostro et collationi eiusdem minime competere, et per hoc a nostra serenitate quoque per defectum seminis eiusdem

nullus omnino impetrare potuisset. Nam idem deficiens dum adhuc in vivis extitisset, eadem in causam attracta cum eodem in eisdem bonis realem divisionem fecisset atque habuisset, et ab eo toto tempore eadem bona possedisset. Quod maius esset, iuxta dudum observatam consuetudinem sicularum, qui a ceteris nobilibus transsilvanensibus et etiam hungaris dissimili penitus lege et consuetudine uterentur, etiam si virilis sexus deficeret, tamen semper mox et immediate foemineus sexus in bona deficientis succedere soleret, de qua consuetudine litteras vigorosas, annos centum excedentes, tempus videlicet praescriptionis iurium regalium transcendentis producere vellet. Quibus responsionibus annexivit praeterea idem procurator in causam attractae, quod cum dominorum sicularum primores, potiores et primipili praedecessoribus nostris, principibus scilicet huius regni et nobis quoque semper fideles existentes bona et successionem, antiquamque libertatem et consuetudinem per notam seu labem eiusdem notae infidelitatis minime amisissent, verum eadem bono et optimo iure tam ante, quam post insurrectionem plebeorum sicularum possedissent. Igitur antiqua eorundem consuetudine super devolutione bonorum et haereditatum sicalicalium a virili in sexum foemineum salva permanente, easdem portiones et haereditates sicalicales pro se reddi optaret. Quibusquidem allegationibus suis ut fidem faceret, primo super divisione eorundem bonorum inter eosdem in causam attractam et deficientem facta exhibuit quasdam litteras egregiorum agilium Volphangi Kornys, Andreae Lazar, Michaelis Zemere, Francisci Balassy, Georgii Nyutody et Joannis Keopeczy tamquam arbitratorum per partes electorum divisionales in possessione Betlenffalwa feria tertia proxima post festum Epiphaniae Domini in anno eiusdem Millesimo quingentesimo octuagesimo nono; deinde autem de consuetudine sicularum super devolutione bonorum sicalicalium litteras honorabilis capituli ecclesiae Albensis Transsilvaniae feria quinta proxima post festum beati Bartholomaei apostoli in anno Domini Millesimo quingentesimo septua-

1589.
jan.
10.

1574.
aug.
26.

gesimo quarto, continentes in se transumptionales⁴⁾ litteras magnifici condam domini Joannis de Hunyad regni Hungriae gubernatoris in Monostor die dominico proximo post festum Epiphaniarum Domini, in anno eiusdem, Millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo confectas et emanatas — — (*Következék Hunyadi Jánosnak 1451. jan. 10-én Zákánymonostoron kelt, elébb közölt oklevele*) — — coram nobis in facie sedis nostrae iudiciariae exhibuit et praesentavit.

Quibus exhibitis antelatus procurator prae-nominati fiscalis nostri replicavit in contrarium, quod licet tunc per ipsum gubernatorem ita fuisset adiudicatum, tamen utcunque id factum esset, uno errore iudicis decretum et veritas tolli non posset; et iidem siculi si quam habuissent consuetudinem, per insurrectionem eorum postea factam penitus amisissent, ac condam divus Joannes electus rex Hungariae eisdem primoribus, potioribus, primpilisque dedisset in mandatis, quod quilibet illorum de cetero bona et iura possessionaria ipsorum donatione mediante a sua maiestate impetrare deberent. Quae omnia et idem deficiens animadvertendo praetacta bona siculicalia litigiosa sibi et suis haeredibus nova donatione mediante a nobis denuo impetrasset. Et in huius documentum easdem litteras nostras novae donationales in civitate Meggyes decima sexta die Martii in anno Domini Millesimo quingentesimo octuagesimo sexto editas, statutione carentes coram nobis produxit. Istis itaque rationibus praescriptas litteras praefati olim Johannis de Hunyad gubernatoris adiudicatorias sententionales nullius fore efficaciae stareque minime posse.

1568.
márc.
16.

Ad haec praelibatus procurator ipsius dominae in causam attractae subintullit, quod sicuti et antea copiosissime declarasset, non ipsi primores et primpili (qui semper fideles existentes nunquam rebellassent), verum plebei siculi per ipsorum insolentiam et insurrectionem liber-

⁴⁾ transumptionem a *másolatokban*.

tatem amisissent. Ideo praemissa antiqua libertas et consuetudo ipsorum primorum et primipilorum minime violata fuisset, sed firmiter et inviolabiliter permansisset, per hocque huiusmodi notam eisdem primoribus vel etiam primipilis nemo inurere et ob(j)icere posset. Quod autem ad dictas litteras novae donationis per ipsum deficientem impetratas attineret, easdem invigorosas esse, nihilque ipsi in causam attractae derogare, neque vero eidem actori suffragari, quandoquidem ipse deficiens per earum continentias statutione mediante se in eisdem bonis nunquam firmavisset, ex eoque eisdem usus minime fuisset. Unde liqueret eadem bona per eundem deficientem pristino iure antiquae consuetudinis sicularum possessa fuisse, imo ex post solus deficiens easdem litteras tanquam inutiles posthabens, ut praemissum est, in eisdem bonis divisionem admisisset et per huiusmodi divisionem ratam portionem ipsius dominae in causam attractae eidem medio praelibatorum arbitrorum extradidisset. Super qua divisione praetactas litteras eorundem arbitrorum divisionales iam antea quoque in facie sedis nostrae iudiciariae exhibuisset.

His autem omnibus per dictum procuratorem iamfatae dominae modo praemisso recensitis et propositis, praeterea saepefatus procurator ingerentiumque de legitima eorundem successione, inprimis autem de praescriptis portionibus possessionariis in antelatis possessionibus Peteniefalwa et utrisque Sereden, in saepefato comitatu Craznensi existentibus praesentavit coram nobis litteras serenissimi principis condam Mathiae dei gratia Hungariae et Bohemiae regis foelicis reminiscentiae novae donationales Budae, feria sexta proxima post festum beati Vincentii martyris in anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, regnorum autem suorum Hungariae anno vigesimo sexto, Bohemiae vero quintodecimo, sub maiori secreto et autentico sigillo suo emanatas.

Quibus praesentatis praenominatus procurator antefati fiscalis nostri actoris per modum exceptionis allegavit,

1484.
jan.
23.

quod exhibitae litterae Mathiae regis non tenerent, nam et statutione carerent, portionesque litigiosas in eisdem litteris contentas praetitulatus condam Blasius Thot, tam suas, quam praefati olim Nicolai Thot fratris sui carnalis possessionarias, in dictis possessionibus habitas nobili dudum Martino Zele de Keczel pro florenis trecentis et sexaginta sex auri puri iure perpetuo cum clausula: nil iuris, a se abalienasset, quas tandem post curricula duorum integrorum annorum annotatus Franciscus filius praerecensiti dudum Stephani Toth, frater utputa carnalis eorundem olim Blasii et Nicolai Thot, deposita eadem summa pecuniae, pro se coemisset et eas iure empticio, et non vigore praemissae donationis possedisset. Unde cum ipsi ingerentes consensum regium cum statutione non habeant, igitur efficaciores litteras illis productis exhibere deberent, in eisdem enim tanquam empticiis contra ius regium non praescripissent; et in documentum eiusmodi venditionis et emptionis quasdam litteras fassionales produderat.

Unde partibus ipsis deliberationem efflagitantibus per nos iure mediante deliberatum est hoc modo: Ex quo constaret et allegatione dicti procuratoris ipsius actoris, et etiam litteris fassionalibus per eundem exhibitis, quod antedictus olim Martinus Zele in eisdem bonis empticiis nondum praescripserat, ut scilicet obstaculo huiusmodi praescriptionis eadem bona sibi ipsi appropriare potuisset, nam statim post biennium per dictum Franciscum, filium praenotati dudum Stephani Thot iterum cadem e manibus eiusdem Martini Zele redempta fuissent, et sic idem Blasius⁵⁾ Thot non tanquam ipsius Martini Zele propria⁶⁾ verum tanquam ipsius Francisci Thot et reliquorum fratrum suorum haereditaria et iure successorio in eosdem devoluta⁷⁾ ab eodem Martino Zele redemisset et pristino iuri ipsorum in praescriptis litteris Mathiae regis denotato

⁵⁾ Franciscus helyett mind a két másolatban.

⁶⁾ proprias ugyanott.

⁷⁾ devolutas mind a két másolatban.

applicuisset, et hac ratione consensumque ad eam emptionem impetrare et in dominium eorum se legitime introduci facere neglexisset; igitur praemissa allegatio seu exceptio procuratoris actoris nullum locum haberet.

Quantum vero ad portiones possessionarias in praefatis possessionibus Dathos, Pagocza et Gerebenes in praeallegato comitatu Thordensi existentes spectaret, subiunxit idem procurator ingerentium, quod saepedictus olim Joannes Bernald neque in eisdem defecisset, eo quod eadem bona nobili dominae Justinae, relictae olim dicti Francisci filii saepefati Stephani Thot solum pro florenis centum et viginti aureis per antelatos condam Nicolaum et Blasium filios eiusdem Stephani Thot, fratres autem carnales ipsius Francisci titulo pignoris obligata fuissent, postmodum autem exinde ad manus deficientis devenissent eodem pignoris titulo, proprietas vero eorundem bonorum iure successorio ipsos ingerentes concernisset. Et in huius assertionis suae verificationem quasdam litteras comitis Petri comitis de Sancto Georgio et de Bozyn iudicis curiae serenissimi principis condam Vladislai regis Hungariae impignoraticias in facie sedis nostrae iudicariae produxit, easdemque portiones a iure sibi reddi postulabat.

In huius allegationis contrarium saepefatus procurator ipsius actoris subintullit, quod litterae exhibitae contra ius regium insufficientes essent, statutione enim carerent, neque vero annos centum longaevi temporis scilicet praescriptionem contra iura regalia observari solitam excessissent, verum de bono eorum iure et successione ulterius producere teneretur.

Nobis itaque eisdem ingerentibus id ipsum iuridice committentibus, demum idem procurator eorundem ingerentium exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras capituli ecclesiae Albensis Transsilvaniae praenotati introductorias et statutorias decimo octavo die introductionis et statutionis in anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo, super portionibus possessionariis in praescriptis possessionibus Dathos, Pagocha in

1450.

dicto comitatu Thordensi, item Tuson et Domb habitis confectas, in quibus vidimus contineri, quod portionem quidem possessionariam in ipsa possessione Dathos habitam per hominem capitularem familiae Tothoriensi statutam, portionem tamen in dicta possessione Pagocha existentem statuere neglectam esse. De aliis autem praedictis portionibus possessionariis in praescriptis possessionibus Gerebenes, Vray et Kapws, omnino in eodem saepefato comitatu Thordensi existentibus et adiacentibus idem procurator ipsorum ingerentium nullas plures praeter praehibitas litteras eisdem ingerentibus in hac parte nihil prorsus suffragari producere et exhibere potuerat.

Quarumquidem litterarum exhibitionibus per procuratores utrarumque partium et etiam ingerentium coram nobis in facie dictae sedis nostrae iudiciariae modo praemisso factis atque habitis, supplicarunt ultimatim iidem procuratores suis partibus per nos in praemissis iuris aequitatem iustitiaeque complementum elargiri.

Nos itaque tenoribus et continentiis prescriptarum litterarum ultro citroque productarum, allegationibus quoque partium et ingerentium perlectis et intellectis, habitoque superinde antelatorum magistri curiae nostrae, magistrorumque nostrorum protonotariorum et iuratorum sedis nostrae iudiciariae assessorum nobiscum in discussione et examine praesentis causae constitutorum et existentium consilio praematuro et sana deliberatione, ex parte prenominatarum portionum possessionariarum in praescriptis possessionibus Petenyefalwa, Fel Sereden, Al Sereden in Craznensi, item Dathos, Pagocza, Gerebenes, Vray et Kapus in Thordensi comitatibus existentibus habitarum per alias litteras nostras adiudicatorias sententiales rectum faciendo iudicium.

Quantum vero ad alias prescriptas portiones possessionarias in prenotatis possessionibus Mezeo Madaras, domoque et curia nobilitari ibidem habita, Samson, Band, Vray, Gerebenes, Keouesd, Horczo, Menes, Fele, Keolpen, Zabed, Zabad, Galambod et Bardos omnino in preetacta sede siculicali Maros existentibus habitas attinet, quia

prout ex dictis litteris adiudicatoriis sententialibus praefati condam Joannis de Hunyad gubernatoris dicti regni Hungariae in anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo emanatis clarissime eluceret, antiquam consuetudinem dominorum siculorum super devolutione bonorum et haereditatum eorundem in semine virilis sexus deficientium semper eam fuisse, quod videlicet nobili siculo in virili sexu deficiente haereditates eiusdem deficientis non (in) fiscum nostrum, verum in sexum foemineum, filias videlicet et si habuerit aliasque sorores carnales, et illis etiam per omnia deficientibus in alios legitimos successores remotiores eiusdem deficientis devolvi deberent; quas quidem litteras propter earum vetustatem plurimum reverandas et maximamque fidem eisdem adhibendam esse, quanto enim vetustiores existerent, tanto propius accederent ad veritatem de praemissa antiqua consuetudine eorundem siculorum eliciendam et cognoscendam; quam consuetudinem licet iuxta contenta decreti a legibus et consuetudinibus regnorum Hungariae et Transilvaniae penitus dissimilem, tamen accedente praemissa iudiciaria auctoritate dicti domini gubernatoris deinceps quoque firmiter et inviolabiliter observandam esse, et hanc consuetudinem, imo libertatemque eorum iidem domini siculi fideles semper existentes nunquam amisissent, sed solummodo plebei siculi, itaque iuxta formam et continentiam praemissae antiquae consuetudinis eorundem, non obstantibus praescriptis litteris nostris novis donationalibus praefati olim deficientis, per eundem super bonis litigiosis impetratis, quae litterae tum propter neglectam statutionem, tum vero quia huic consuetudini praeiudicarent, demum autem ex quo illis posthabitis postea idem deficientis divisionem in eisdem bonis eidem in causam attractae admisisset, omni firmitate carerent, ad praetacta bona et haereditates siculicales eiusdem quondam deficientis directorem nostrum nil iuris habere, ex eoque vigore praedictae consuetudinis eadem bona et quaslibet haereditates siculicales eiusdem deficientis possessionibus et sede siculicali Maros in praedictis existen-

1451.

tibus habitas in eandem in causam attractam, sororem videlicet carnalem ipsius deficientis, suosque haeredes et posteritates utriusque sexus universos condescensas et devolutas esse ex praemissis comperiebatur manifeste. Propter quod easdem portiones possessionarias et haereditates siculicales in praescriptis possessionibus et sede Maros existentibus habitas simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet eidem dominae in causam attractae, suisque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, dictante praescripta antiqua consuetudine ipsorum dominorum siculorum, iure successorio iureque perpetuo reddendas, restituendas esse iudicando decrevimus et commisimus.

Proinde fidelitatibus vestris harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus acceptis praesentibus simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis ad facies praedictarum possessionum Mezeo Madaras, Samsom (*így!*), Band, Vray, Gerebencs, Keowesd, Horczo, Menes, Fele, Kolpen, Zabed, Zabad, Galambod et Bardos, omnino in annotata sede siculicali Maros existentium, consequenterque praetactarum domus et curiae nobilitaris in dicta Mezeo Madaras habitarum, aliarumque portionum possessionariarum, haereditatumque siculicalium praefati olim Joannis Bernald in semine utriusque sexus deficientis in eisdem habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, ibique easdem totales domum et curiam, portionesque possessionarias et haereditates siculicales litigiosas memoratae dominae in causam attractae, suisque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet praemisso iure successorio in praemissis sibi incumbenti perpetuo possidendas, contradictione, inhibitione, repulsione et novo iudicio praefatorum fiscalis nostri ingerentiumque vel aliorum quorumlibet praevia ratione non obstantibus, reddere et restituere, et tandem seriem huiusmodi executionis vestrae, ut fuerit expediens, nobis ad decimum quintum diem

ultimi diei exsecutionis praemissorum legitime perdurandae suo modo fide vestra mediante rescribere debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum in praedicta civitate nostra Alba Julia, sabbatho proximo post praescriptam dominicam Cantate, anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo septimo.

1597.
máj.
10.

Lecta et extradata per me magistrum
Joannem Borsolo de Ipp
protonotarium serenissimi domini
principis Transsilvaniae etc. manu pr.

180.

1598. febr. 23. Derzs.

Zsámbokréthy Mihály és Bogárfalvy Mihály jelentik a fejedelemnek, hogy Perusics Mátét és Apaffy Mihályt az Udvarhely széki szentléleki részjóságra beiktatták, az iktatásnak ellentmondó Gyulaffy Lestárt pedig a malomfalvi, oroszhegyi, farkaslaki, bolgárfalvi, lengyelfalvi és derzsi lófő és gyalog székelyekkel együtt törvénybe idézték.

Eredetije két ív papíron, alján két gyűrűpecséttel az Erd. Múzeumban, Báró Kemény-lt. Codex authenticorum II. 63.

Serenissime princeps domine, domine nobis clementissime. Fidelium servitorum nostrorum in gratiam serenitatis vestrae humilimam subiectionem. Vestra noverit serenitas, nos litteras eiusdem introductorias pariter et statutorias pro parte et in persona egregii Matthaei Perw-sith, aulae serenitatis vestrae familiaris confectas et emanatas, nobisque inter reliquos fideles serenitatis vestrae in eisdem litteris nominatim conscriptis sonantes et directas honore et obedientia quibus decuit recepisse in haec verba:

Sigismundus dei gratia Transsilvaniae, Moldaviae, Valachiae Transalpinae et sacri Romani imperii princeps. Partium regni Hungariae dominus, aurei velleris eques et

siculorum comes etc. Fidelibus nostris, egregiis nobilibus Danieli Seöwenfalwy, Nicolao Sunich, Paulo Wasarhely, Andreae Zigethy, Joanni Huzar, Jacobo Bagossy, Lucae Brassay, Stephano Desy, Gabrieli Borsway et Caspari Zebeny notariis et scribis cancellariae nostrae maioris de curia nostra ad id specialiter transmissis, item Francisco Farkas de Beögeöz, Michaeli Sambokrethy de Ders, alteri Michaeli Bogarfalwy de eadem Bogarfalwa, Georgio Zentkiraly de eadem Zenthkiraly, Eustachio Gywlaffy de Malomfalwa, Danieli Zalasdy, Joanni et Michaeli Gereb de Zenth Mihaly, Mathiae et Thomae Antalfy de Kobadfalwa, ac Benedicto Zombatfalwy de eadem Zombatfalwa salutem et gratiam nostram. Cum nos cum ad nonnullorum fidelium consiliariorum nostrorum singularem intercessionem serenitati nostrae propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis egregii Matthaei Perwsith aulae nostrae familiaris, quae ipse ab eo tempore, quo servitiis se nostris addixit, nobis et huic regno summa cum animi sui promptitudine, dextertate et alacritate exhibuit et praestitit ac in futurum etiam eadem ratione praestitutum se pollicetur totalem et integram portionem nostram possessionariam in possessione Zentlelek vocata in sede siculicali Wdwarhely existenti habitam, antea ad arcem nostram Wdwarhely possessam, alioquin etiam a certo iam tempore ex collatione nostra per eundem Matthaeum Perwsith tentam, totum item et omne ius regium, si quod in eadem portione possessionaria etiam aliter qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concerneret collationem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem et idem de iure et ab antiquo

spectantibus et pertinere debentibus sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus (demptis tamen primoribus, potioribus, primipilis peditibusque nostris pixidariis, si qui forte in eadem possessione Zentlelek ad usum regni delecti commorarentur, eorumque iuribus et haereditatibus ipsos iustè et legitimè concernentibus) memorato Matthaeo Perwsith, ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, iis vero deficientibus vel forte non existentibus egregio Michaeli Apaffy de Apa Nagyfawa ex sorore nepoti suo, illiusque haeredibus et posteritatibus universis vigore aliarum litterarum nostrarum donationalium superinde confectarum et emanatarum in perpetuum, salvo iure alineo, clemen[ter]¹⁾ dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eundem in dominium praescriptae portionis possessionariae iurisque regii in eadem qualitercunque habiti medio vestri legitime facere introduci. Super quo vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus acceptis praesentibus statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis ad facies praescriptae possessionis Zentlelek, consequenterque portionis possessionariae in eadem et sede praeallegata siculicali Wdwarhely existentis habitae, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitimè convocatis et praesentibus accedendo introducatis praefatum Matthaeum Perwsith in dominium praescriptae portionis possessionariae iurisque regii in eadem habiti, statuatisque eandem et idem eidem ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, iis vero deficientibus vel forte non existentibus egregio Michaeli Apaffy, illiusque haeredibus et posteritatibus universis, iure ipsis ex praemissis incumbente, perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum; contradictores vero si qui fuerint, evocatis eosdem ibidem contra annotatum Matthaeum Perwsith ad decimum quintum diem á die huiusmodi contradictionis ipsorum computando in curiam nostram, nostram scilicet in praesentiam rationem contradictionis eorum reddituros

¹⁾ Kizsakadt.

efficacem. Et post haec vos seriem huiusmodi introductio-
nis et statutionis vestrae simul cum contradictorum et
evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneo-
rum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus et
cognominibus terminoque assignato, prout fuerit expedita,
nobis terminum ad praescriptum fide vestra mediante re-
scribere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non
facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum
in civitate nostra Alba Julia, undecima die mensis Maji
1597. anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo sep-
timo.
máj.
11.

Unde nos mandatis huiusmodi serenitatis vestrae in
omnibus ut tenemur et decet obedire et satisfacere volen-
tes, in hoc ipso anno Domini Millesimo quingentesimo
1598. nonagesimo octavo, die vigesima quinta Januarii ad faciem
jan.
25. praescriptae possessionis Zentlelek, consequenterque por-
tionis possessionariae praescriptae in eadem in annotata
sede siculicali Wdwarhely existentis habitae, vicinis et
commetaneis eiusdem universis, signanter vero nobilibus
agilibus Sebastiano Bartok et Luca Hegy de eadem Zenth-
lelek ac Petro Bogardfalwy de eadem Bogardfalwa omnino
primipilis, item providis et ignobilibus Caspare Sofalwy
iudice, Ladislao Hadnagy et Paulo Zaz Eustachii Gyw-
laffy in Malomfalwa, Ladislao Isthwan pedite pixidario,
Joanne Menihar iudice et Gregorio Demien libertino
serenitatis vestrae [in]²⁾ Ilke, Thoma Pal iudice, Valentino
Demien et Joanne Andorias libertinis itidem serenitatis
vestrae in Orozhegy, Demetrio Barrabas iudice Stephani
litterati Koloswary in Bogardfalwa, Joanne Lazlo pedite
pixidario, Martino Kowach iudice. Blasio Magyary et Gre-
gorio Balas pariter libertinis serenitatis vestrae in Farkas-
laka, et Michaelae Gergely iudice Stephani Owary in Len-
gyelfalwa, serenitatis vestrae ac praescriptorum egregio-
rum nobilium iobbagionibus in praescriptis possessionibus
et praefata sede siculicali Wdwarhely commorantibus,
suis ac praefatorum dominorum suorum terrestrium no-

²⁾ Kiszakadt.

minibus et in personis inibi legitimè convocatis et praesentibus accedendo, dum nos praescriptam portionem possessionariam in praefata possessione Zentlelek vocata, in annotata sede siculicali Wdwarhely existenti habitam memorato Matthaeo Perwsith ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, his vero deficientibus vel fortè non existentibus supranominato Michaeli Apaffy illiusque haeredibus et posteritatibus similiter universis simul cum toto et omni iure regio cunctisque suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet statueremus, extunc audita huiusmodi statutionis nostrae publicatione, statim ibidem et in continenti agilis Caspar Sofalwy iudex supranominati Eustachii Gywlaffy Malomfalviensis in sua propria ac dicti Eustachii Gywlaffy domini sui terrestres, nec non universorum primorum, primipilorum, peditum pixidiorum caeterorumque incolarum suprascriptae possessionis Malomfalwa nominibus et in personis locis quibusdam per ipsos sic descriptis: Az Csere farkától fogva az Verő fél dombján az Gálffy Mihály földé végén alá az szenthegyház felől az Kép tőkére, onnat által az Myeökkóch révére, az révről által az malomfali (így!) hágó nyíl földre, az Zenthlélek felől való borozdáján fel az malomfalvi nyíl földnek az végén menvén, az Szász Pál földének az felső végén elő menvén az felső borozdáján, onnét elébb menvén az Szilvás patakban az Illyés Antal földé végére az felső végére, onnét elé menvén az lengyelfalvi tilalmasra igyenes fel az tilalmas erdő szélén, onnét elé menvén az hon malomfalviak és lengyelfalviak az gyeptött össze tolgják; Fekete Pálnénak is ellene mondunk minden hozza való birodalmának az kit hozza birtuk.

Secunda tandem statutionis nostrae die in eadem possessione Zentlelek adhuc moram nobis facientibus nobilis Michael Nemeth familiáris serenitatis vestrae in persona generosi domini Benedicti Mindzenty capitanei arcis Wdwarhely etc. alpius serenitatis vestrae, tertia vero statuti[oni]s³⁾ nostrae praenotatae die, hoc est vigesima

jan.
26.

³⁾ Kiszakadt.

jan. septima die praescripti mensis Januarii adhuc in praescripta possessione Zentlelek iuxta regni consuetudinem moram nobis trahentibus providus Thomas Pal iudex serenitatis vestrae in Orozhegy in sua propria ac universorum primipilorum, peditum pixidariorum, caeterorumque incolarum eiusdem possessionis Orozhegy nominibus et in personis hisce locis: Az Farczádi szállásnak mindenestől fogva tartományával egyetembe, onnat Hoszszu mocsárról alá menvén Fekete Pálné patakára, onnat ahon az Fekete Pálné pataka be esik Hideg aszszóba, onnat az mely ut által megyen Veres patakra, onnat Kis Ágh patakára be, onnat Tartod nyakára által az Varságra, Varságh tövéről az Kikelőbe, azon az Nagy el(w)etőre, azon fel Nyiresbe az Halom vetésre.

Similiter eadem die et ibidem nobiles agiles Jacobus Hadnagy et Matthaeus Fanchaly primipili, Joannes Lazlo et Emericus Theoreok pedites pixidarii, item providi Martinus Kowach serenitatis vestrae et Petrus Bernald relictae egregii quondam Michaelis Galffy de Malomfalwa iudices in suis propriis ac universorum itidem primipilorum, peditum pixidariorum ac caeterorum incolarum possessionis Farkaslaka locis quibusdam per eosdem in haec verba descriptis: Az Hatt nevő helen az Sándor tanorokja szélin, az Nagy aszó hegyen, az erdő szélin elé az farkaslaki gyepüre, az bérczen fel az Eled patakába az Fernikóig be. Az nyires mellett az Fernikó ágától fogva a Fekete Pálné patakára az Hideg aszóig be, az Veres Máthé nevő hell felől való felének. Az szentléleki utnak peniglen ennibe mondunk ellene, hogy az régi uton szabad legyen az szentlélekieknek járniok, de más új utat ne kezgyenek.

jan. Quarta tandem die statutionis nostrae praenotatae, hoc est vigesima octava die praescripti mensis Januarii
28. providi Demetrius Barrabas Stephani litterati Coloswary ac Stephanus Zente Valentini Halmagy egregiorum iudices Bogardfalvienses in personis eorundem dominorum suorum locis quibusdam et terris arabilibus in hunc modum: Az Szarvaskő oldalának az vágott utig, az mi részünk szerint. Az Hatt nevő helen Bartha Demeter földinek, kinek

egyik vicinussa az ut, az másik Theöreök Imre földe. Más földnek Leórincz Mihályénak és Lénárth Mártonénak, kinek vicinussa Barthók Sebestyén, másfelől Hegy Lukács. Zente Istvánénak és Zente Péterének is, kinek egyik felől az vágott ut vicinussa, másik felől Chywr Jakob. Más helnek is, ki ugyan Zente Istváné és Zente Péteré Kis mocsár nevű helbe, vicinussa Gál Márton, másfelől Bógárdfalvy Péter. Más helnek is, [ki]⁴⁾ ugyan ezeké Bartók Sebestyén és Mikl[ós]⁵⁾ János szomszédságába. Az erdőnek is, kit az szentlélekiekkel közönségessen birunk, az mi részünk szerént contradicálunk.

Eadem quarta die statutionis nostrae praenotatae in arce Wdwarhely nobiles agiles Bartholomaeus Mathias et Michael Jancho primipili ac providus Michael Gergely iobbagio et iudex Lengyelfalviensis egregii Stephani Owary in suis propriis ac dicti Stephani Owary, nec non universorum primorum, primipilorum, peditum pixidiorum caeterorumque incolarum eiusdem possessionis Lengyelfalwa locis similiter quibusdam litigiosis hoc modo et ordine: Az Nagy Nyiresen belől az halmon tul az Nagy Taplocza nevő helnek és az Wgron kuttya nevő helnek tartományostól az Zencied sorkáig, Nagy Elwetőig és az Hasáb fa major házig mind utastól.

Eadem die et ibidem idem Bartholomaeus Mathias in sua propria persona terrae cuidam suae extirpaticiae in loco quodam vulgo Zotio nuncupato et margine silvae suae existenti.

Porro ibidem et die eadem supranominatus Michael Jancho in sua propria persona portioni et terrae suae extirpaticiae in eodem loco Zotio nominato et margine silvae Georgii Mogyorossy se protendenti.

Adhuc eadem die et ibidem nobilis Alexander Jancho primipilus Lengyelfalviensis itidem personaliter universo iuri, haereditatibusque suis penes eandem silvam Georgii Mogyorossi et locum Szentegyház Vágassa vocatum existenti.

⁴⁾—⁵⁾ Kizsakadtak.

Decima tandem stationis nostrae praenotatae die hic in possessione Ders nobilis agilis Georgius Bogardfalwy de eadem Bogardfalwa in sua propria, ac nobilium agilium Michaelis et Petri Bogardfalwy de eadem Bogardfalwa nominibus et in personis locis quibusdam et terris arabilibus in haec verba: Az Szarvas kő utjától fogva az oldalban ki mind az tetőig az vágott utig az mi részönk szerént. Az Fernikón fel az Halom vetésig az erdőnek is. Az Halom vetésen belől a mygh (*így!*) iktatott erdőt, mezőt, azoknak is részünk szerént. Egyéb földeinknek is, mely földek vadnak az Nagy Aszszó hegyin, egyik felől való vicinussa Sándor István, Sándor Barrabás földe, másik felől Perwsit uram földe vicinussa. Más helbe Kis Mocsár nevő helben való örökségönknek egyik felől való vicinussa az bogárdfalvi Zente István földe, oztán a zentléleki Chywr Balás földe, másik felől a szentléleki Chwr Jakab földe vicinussa. Bogárdfalvy Mihálynak a mely földe vagyon Kis Mocsár sorkán, annak is ellene mond, egyik felől az szentléleki Zente Péter öröksége vicinussa, másik felől az erdő, melynek részönk szerént ellene mondotunk.

Quindecima autem et ultima stationis nostrae praenotatae die in eadem possessione Ders nobilis Petrus Kowach de iamfata Bogardfalwa personaliter terris quibusdam suis arabilibus, uni in loco quodam Kys Mochar vocato et vicinitatibus terrarum ab una nobilis agilis Sebastiani Bartok, ab altera vero partibus ultra fluvium Orozhegiense, alteri in loco Vagoth vt teteie vocato et vicinitatibus terrarum ab una Anthonii Gere, ab altera vero partibus Petri Zente adiacentibus. Praeterea si quid idem Matthaeus Perwsith ex territorio saepefatae possessionis Bogardfalviensis vigore praesentis stationis pro se occupare vellet, sibique statui fecisset quoad suam ratam portionem, contradictionis velamine obviarunt.

Quosquidem Eustachium Gywlaffy, item primores, primipilus, pedites pixidarios ac universos incolas dictae possessionis Malomfalwa medio iamfati Casparis Sofalwy, dominum Benedictum Mindszenty medio eiusdem

Michaelis Nemeth, primipilus autem, pedites pixidarios ac universas incolas possessionis Orozhegy medio dicti Thomae Pal, ipsum vero Thomam Pal ibidem personaliter, Jacobum Hadnagy, Matthaenum Fanchaly, Joannem Lazlo, Emericum Theöreök, Martinum Kowach et Petrum Bernard ibidem personaliter, relictam vero dicti Michaelis Galffy, item primores, primipilos, pedites pixidarios ac caeteros inhabitatores iamfatae possessionis Farkaslaka medio eorundem, Stephanum litteratum Coloswary et Valentinum Halmagy medio iamfatorum Demetrii Barrabas et Stephani Zente, Bartholomaeum Matthias, Michaellem Jancho ac alterum Michaellem Gergely ibidem personaliter, Stephanum autem Owary, reliquos item primores, primipilos, pedites pixidarios, caeterosque incolas supranominatae possessionis Lengyelfalwa medio eorundem, Georgium Bogardfalwy statim ibidem personaliter, Michaellem autem et Petrum Bogardfalwy medio eiusdem Georgii Bogardfalwy, porro Petrum Kowach statim ibidem personaliter contra praefatum Matthaenum Perwsith in curiam serenitatis vestrae eiusdem scilicet in praesentiam ad reddendam contradictionis rationem ad decimum quintum diem á dic huiusmodi contradictionis ipsorum computando evocavimus.

Reliqua vero, quibus non est contradictum, eidem Matthaео Perwsith ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, iis vero deficientibus vel fortè non existentibus iamfato Michaeli Apaffy, haeredibusque et posteritatibus similiter ipsius universis simul cum toto et omni iure regio, cunctisque suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet iure ipsis ex praemissa donatione serenitatis vestrae incumbente perpetuo tenenda, possidenda pariter et habenda statuimus, inquietoque et pacifico dominio eorundem reliquimus, tribus continuis et congruis diebus in facie praescriptae portionis possessionariae nobis moram trahentibus, nulli[s] a]liis⁶⁾ protunc sed neque post

⁶⁾ Kizsakadt.

1598.
febr.
23.

durantibus⁷⁾ diebus except[is]⁸⁾ iis, quos iam superius denotavimus contradictoribus coram nobis apparentibus. Seriem itaque huiusmodi introductionis et statutionis nostrae simul cum contradictorum et evocatorum, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni interfuerunt, nominibus et cognominibus terminoque assignato, uti per nos est expedita, serenitati vestrae fide nostra mediante rescripsimus, eandem diu et quam foelicissime valere exoptantes, Datum in praedicta possessione Ders, decima sexta die ultimi diei introductionis et statutionis nostrae praenotatae, anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo octavo superscripto.

Eiusdem serenitatis vestrae

fideles humilimique servitores

Michael Sambokrethy

de Ders m. pr.

alter Michael Bogardffalwy

de eadem Bogardffalwa m. pr.

Külcím: Serenissimo principi ac domino domino Sigismundo dei gratia Transsilvaniae, Moldaviae, Wallachiae Transalpinae et sacri Romani imperii principi. Partium regni Hungariae domino, aurei velleris equiti et siculorum comiti etc. domino nobis semper clementissimo.

181.

1599. dec. 22. Gyulafehérvár.

Mihály havaselföldi vajda a Báthory Zsigmond által megnesesített székelyvásárhelyi polgárokat, a megnevezettek kivételével, a városi terheknek a többi polgárokkal együtt való hordozására kötelezi.

Eredetije egész ív papíron, alján a vajdának papírral fedett cyrill betűs köriratú pecsétjével, a Székely Nemzeti Múzeumban.

Nos Michael Valachiae Transalpinae vaivoda, sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis consiliarius, per

⁷⁾ Két-három szó 28 mm. kiszakadva.

⁸⁾ Kiszakadt.

Transsilvaniam locumtenens, eiusdemque cis Transsilvaniam et Partium ei subiectarum fines exercitus generalis capitaneus etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod prudentes et circumspecti Gregorius Herepey et Georgius Barbely iurati cives oppidi nostri Zekelywasarhely nostram personaliter venientes in praesentiam suis, iudicis caeterorumque iuratorum civium, ac universorum inhabitatorum eiusdem oppidi Zekelywasarhely nominibus et in personis significaverunt nobis in hunc modum, quomodo essent plerique inter ipsos, qui annis superioribus per serenissimum Sigismundum Bathory etc. alias principem huius regni Transsilvaniae praedecessorem nostrum in caetum et numerum aliorum regni Hungariae et Transsilvaniae nobilium annumerati, aggregati et ascripti, eorundemque domus ab omnibus oneribus plebeis et civilibus in medium caeterorum oppidanorum¹⁾ fiendis exemptae, supportatae et nobilitatae fuissent in praeiudicium et contra prerogativa, immunitates et libertates ipsorum oppidanorum; supplicantes nobis humilime, ut nos prescriptorum nobilium inter ipsos commorantium prerogativis, immunitatibus et libertatibus, tanquam in praeiudicium et damnum ipsorum oppidanorum adeptis et impestratis per omnia destructis, eisdem hoc clementer annuere et concedere dignaremur, ut iidem nobiles sicut antea, ita etiam deinceps in omnibus fere negotiis dicti oppidi plebeis et civilibus una cum ipsis oppidanis omnia et quaelibet onera patienter tollerando subirent. Quorum supplicatione tanquam iusta et legitima benigne exaudita et admissa eisdem hoc annuendum duximus et concedendum, ut prenominati omnes fere nobiles (exceptis Joanne et Thoma Keopeczy, Stephano litterato notario, Paulo Koncz notario et scriba cancellariae nostrae maioris, item Thoma et Michaele similiter Koncz, Valentino Mezaros et Stephano Bodo) a modo inposterum successivis semper temporibus omnia et quaevis onera plebea et civilia cum

¹⁾ oppidanarum *az eredetiben.*

1599.
dec.
22.

ipsis oppidanis in omnibus negotiis oppidi consentiendo patienter subeant. Praenominati autem Joannes et Thomas Keopeczy, Stephanus litteratus, Paulus, Thomas et Michael Koncz, Valentinus Mezaros et Stephanus Bodo in praeiudicium et damnum ipsorum oppidanorum nihil quicquam moliri facereque audeant, imo eisdem, si necesse fuerit, omni ope et auxilio adesse debeant. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras authentici sigilli nostri munimine roboratas memoratis iudici caeterisque iuratis civibus, ac universis inhabitatoribus praescripti oppidi nostri Zekelywasarhely clementer dandas duximus et concedendas. Datum Albae Juliae, die vigesima secunda mensis Decembris anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

(A vajda cyrill-betűs aláírása.)

Demetrius Napragi
electus episcopus et cancellarius m. pr.
Joannes Jacobinus
secretarius m. pr.

182.

(A XVI. század vége.)

A Tarnóczy Sebestyén udvarában (Kézdiszentléleken) fenntartott iskola rendszabályai.

Eredetije félv, szakadozott és vízfoltos papíron, birtokomban.

RENDTARTÁS AZ DEÁKSÁGRÚL

és¹⁾ ájtatosságrul az Istenhöz és szűz Máriához, azonképpen szülékhez, ugymint apjokhoz és anyokhoz és utánnak való oktatókhoz, főképpen egymáshoz, az kik az ő kegyelme az vitézlő és böcsületes Tarnóczy Sebestyén uram udvarának oskolájában tanulnak és tanulni akarnak az én octató (*így!*) kezem alatt. Mely dolog legyen Istennek neve dicséretire, magunknak pedig lelkünknek üdvességünkre.

¹⁾ Sorközi betoldás.

Az regula e szerint kezdetik rend(d)el:

Elsőben.

Az jámbor és tökéletes ifju legény reggel felkelvén, magára keresztet vetvén, mindenben tisztességesen öltö-zék fel, megmosdván imádkozzék, az ő könyveivel men-nyen helére tanulni.

Az oskolában bemenvén köszönnyen, levetvén sü-vegét.

Minekelőtte elkezdí az tanulást, imádkozzék rendelt való imádsá[go]kat¹⁾ aytatosan.

Azután tanull(j)an az ő leckéit szorgalmatosan.

Mikoron leckéit elmondgya, az könvet letegye.

Minden órában egy egy leckét tanulljon szorgalmato-son magában.

Az leckék pengig három ebéd előtt és három ebéd után.

Ha módunk lehet, minden órában külömb külömféle leckénk legyenek.

Az tanuláskor üdőben senki az oskolábul ki ne mennyen szabadság nekül.

Minekutánna elvégeződnek az leckék, egy kis imád-ság mondatik deákul.

Hogy az oskolábul kimennek, senki magyarul ne szólljon büntetés alatt.

Az nyájasság egymás között legyen tisztességes, és tökéletes, mindazon(által!) deákul.

Az emberek előtt magaviselése legyen szép módgyá-val, nagy szép köszönettel, szólásával és megfeleléssel min-dennek.

Ebéd előtt avagy vacsora előtt aytatosan minden em-ber mondgyan asztaláldást.

Mikoron az asztalnál ül, szépen viselljen magát, hal(l)-gatván csak az kérdésre felelljen, okosan, szemeit csatára széllyel ne bocsásson, az vitéz kappanban vagy peccenyé-ben legelől ne öklelljen, sem alábvaló koncokkal ne vag-dalkozzék, hanem várjan mástul kínálást. Az vitéz bortul

¹⁾ Sorközi betoldások.

igen tartsan, nem az egész hatarara (*így!*) bocsássan gya-korta, hogy²⁾ meg ne tréfálljan.

Felkelvén az asztaltul, térdet hajtván, asztal után hála adást elvégezvén, asztal előtt szolgáljan és udvarolljan.

Ha szabadság adatik egy óráig vagy tovább(b) tanuság előtt, az a multság szép módgyával legyen, kár nekül, egymást³⁾ meg nem sértvén.

Ebéd után egy órakor ki ki mind engedelmesen mennyen oskolában az ő helére tanulni leckéket.

Ismét azokat elvégezvén, imádkozván mennyenek szépen az oskolábul.

Az kinél megmarad a ferula avagy az deákságnak a jele reggelig, azon hármát üssen reggel minden ember.

Az vacsora fölöt(t) és vacsora után szintén az a rend tartás, mint az ebéd felet(t).

Estve lefeküdvén minden ember imádkozzék és úgy aludgyék.

Senki az oskolábul semmit vásárra ki ne vigye, hanem az oskolában megemészse, a ki pedig ot(t)kin valamit lát és hall, az oskolában be ne hozza, mert igen jól megadgyák az árát.

Megtiltot(t) könyveket úgy mint az szép Venusrul és szerelmes fiáru Cupidóru virág énekeket senki be ne hozza azt tanulni.

Az mestere hire nekül senki sem(m)it ollyant ne miel-l(j)en, ki ellene volna, sohova se mennyen kéretzetlen.

Ellen[ke]zést vagy viaskodást senki ne inditson, sem másutt ne panaszkodgyék, hanem az ő rendelt birájának, a ki teszen nekik siralmas iteletet az jó sugár virga törvénnel.

Senki egymást ne csufolljan, sem pedig egymást más-képen nevezzon.

²⁾ Sorközi betoldások.

³⁾ szóval *innen kitörölve*.

183.

1600. nov. 3. Léczfalva.

Az erdélyi tanácsurak rendelete minden rendű és rangú emberhez és tisztviselőhöz, hogy torjai Apor Andrásnak a Mihály vajda bejövetelekor s azután elvett marháit és majorságait az országgyűlés végzése értelmében adják vissza.

Eredetije papíron a tanácsurak nevei után nyolc pecséttel a Székely Nemzeti Múzeum lt. *Fényképi másolata* birtokomban.

Nos Proceres, Magna[tes, caeterique St]atus¹⁾ et Ordines universitatis nobilium transsilvaniensium etc. Universis et singulis magnificis, generos[is, egregiis]²⁾ et nobilibus, comitibus, vicecomitibus et iudicibus nobilium quorumcunque comitatum, capitaneis, praefectis, provisoribus, castellanis arcium, ac aliorum quorumvis locorum officialibus, item potioribus, primoribus, primipilis, peditibusque pixidariis ac universitati sicularum quarumlibet sedium sicalialium, et iudicibus viceiudicibusque regiis earundem, nec non prudentibus et circumspectis iudicibus, villicis caeterisque iuratis civibus quarumcunque civitatum, oppidorum, villarum et possessionum, cunctis etiam aliis, quorum interest seu intererit, praesentes nostras visuris salutem et amicitiae nostrae commendationem. Miérthogy thoriai Apor Andrásnak az minemü marháit és majorságait mind most s mind annakelőtte Mihály vajda bejövésekor mind az székelyek s mind egyéb rendbeliek eldulták, azokat az ország végezése szerint neki restituáltatni kívánjuk. Azokáért intjük kegyelmeteket, s hadgyuk is és parancsoljuk autoritate nostra, hogy kegyelmetek is Apor Andrásnak minden marháját és majorságát, valamit azokban valahol és kikenél feltaláltathatja, mindeneket fogyatkozás nélkül neki tartozzatok megadni. Melre (*így!*) neki autoritást is engedünk, hogy valahol marháját és majorságát megesmeri, ez mi levelünk erejé-

¹⁾—²⁾ Kiszakadt helyek.

vel mindeneket kezéhez vehessen. Kiben ez ellen senki egyebet ne cselekegyék. Praesentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum ex possessione Leczfalwa, die tertia mensis Novembris anno Domini Millesimo sexcentesimo.

1600.
nov.
3.

Stephanus Chiaky m. p.	Franciscus Alard m. p.
Caspar Kornis m. p.	Stephanus Tholdi m. p.
Pancratius Sennyei m. p.	Stephanus Bodoni m. p.
B(altasar) Bornemizza m. p.	Benedictus Min[dsze]nty m. p.

184.

1604. máj. 15. Sepsiszentgyörgy.

A Sepsi egyházmegyei törvényszék pákei Albert Mihálynak özvegy nagyborosnyai Bede Benedekné György-János Annával való eljegyzéséi a vőlegény előterjesztésére érvénytelennek nyilvánítja.

Eredetije félv papíron a nagyborosnyai Bede-család birtokomban levő leveles ládikájában.

1604.
máj.
15.

Universis et singulis tam secularis quam ecclesiasticae functionis dominis gratiam et pacem a Deo Patre et Domino nostro JESV Christo precatur. Ceterum memoriae commendamus tenore praesentium litterarum nostrarum quibus incumbit universis, quod cum nos anno Domini nostri JESV Christi 1604. feria nimirum tertia post dominicam Rogationum proxima cum quibusdam ministris ecclesiarum nostrarum pro faciendo iudicio ecclesiastico in oppido Sepsi Szent Georgy consedissemus, tunc e medio aliorum causantium nostram venit in praesentiam agilis Michael Albert de Pake, qui servatis de iure servandis contra et adversum viduam Annam Georgy Janos, relictam videlicet agilis Benedicti quondam Bede de Maiori Borosnio per legitimum suum procuratorem re-

verendum Joannem Toriay proposuit hoc modo, quod licet illam diebus superioribus in futurum matrimonium sibi desponsasset, tamen quando nullo prorsus amore erga illam afficeretur, si iuri videretur et aequitati consentiret, velit ab illa seperari (*így!*) et in contumeliam etiam eiusdem viduae florenos 6 deponere paratus esset. Sed praedicti vidua per legitimum suum procuratorem egregium Joannem Bede de Nagy Borosnio proposuit florenos praemissos in contumeliam sui nequaquam sufficere, quando sibi praenotatus Michael Albert tempore convictus sponsalis fidem etiam cum dextra dedisset. Nos itaque his sic propositis secundum antiquam consuetudinem ecclesiae nostrae praetacto Michaeli Albert iure iniunximus, ut in contumeliam praescriptam non florenos 6, imo duodecim deponat, qui statim et de facto in promptu deposuit florenos 12, ex quibus nos pro parte sedis nostrae levavimus florenos 8, vidua vero suam portionem minime levavit, licet illam ea ratione plurimum sollicitaverimus. Interdum praefatus Michael a nobis postulat iudicium. Nos ergo de praemissis huiusmodi deliberationem pronuntiavimus: Quia Michael Albert secundum sententiam nostram florenos 12 deposuit, iure a saepedicta vidua avellitur, ad futuraque vota in Domino transmittitur. Quocirca supra-notatas dominationes tam in seculari, quam in ecclesiastica functione constitutas oramus reverenter, ne saepedictum Michaellem Albert rebus aut in persona ratione praevia turbent, imo ipsum ab omnibus illegitimis perturbatoribus defendant, ad secundasque nuptias in Domino transmittant. In cuius rei testimonium has litteras nostras dedimus ex autoritate nostra ecclesiastica. Datum in sede nostra iudiciaria Sepsi anno et die supra-notatis.

Petrus Siculus Toriainus
senior sedis Sepsi, sigillo suo et manu propria, cum ceteris fratribus.

185.

1605. jún. 16. Fejéregyháza.

Rátóti Gyulaffy László, Bocskay erdélyi hadainak főkapitánya, a hadsereg s főképpen a Havaselföldéből segítségül jött nyolczszáz magyar vitéz zsoldjának fizetésére kölcsönként összeg fejében a csíki vashámort és az enyedi dézma felét Mátyus János csíki kapitánynak zálogba veti.

Eredetije papíron, alján Gyulaffy L. gyűrűpecsétjével a Székely Nemzeti Múzeumban, *Báró Apor* — lt. Okiratok I. 63.

Ladislaus Giulaffy de Ratoth serenissimi domini et domini Stephani dei gratia Hungariae et Transilvaniae principis etc. consiliarius, per Transilvaniam generalis capitaneus ac comes comitatus Zolnok Mediocris etc. Adjuk emléközetire mindeneknek az kiknek illik ez mi jelen való levelönknek rendiben modernis scilicet et futuris quoque pro tempore constituendis, hogy én kénszörítettvén kölcsön pénzt kérni az vitézlő és böcsületes Matthius János uramtól csíki kapitánytól másfél ezör forintot urunk ő fölsége Erdélyországában levő hadának fizetésére, de kiváltképpen azoknak fizetésekre, az mely nyolczszáz magyar vitéz katonák Havaselföldéből az mi segítségönkre kijötenek, mely másfél ezör forintért impignoráltuk ő kegyelmének az enyedi dézmának felét és az csíki hámort,¹⁾ úgy hogy ő kegyelme mind addig békes-

¹⁾ 1610. ápr. 1. Beszterce. Báthory Gábor a csíki vashámort Mátyus Jánosnak huszonnégy száz forintban zálogba vetvén Csik-Gyergyó-Kászon szék tisztségének megparancsolja, hogy annak bírásában és műveltetésében meg ne háborítsa, sőt a kik ennekelőtte fizetésért a hámoron művelni tartoztak, ezután is reá erőltesse, míg a megírt summát Mátyus Jánosnak meg nem fizetik.

Egykorú másolta u. o. I. 80.

— 1612. nov. 22. Szeben. Báthory Gábor Szentléleken lakó idősb Mátyus Jánosnak megengedi, hogy a csíki madéfalvi határban levő vashámorba fektetett, de mind eddig nem percipiált huszonnégy száz forintját a hámor fele jövedelméből kivehesse. Csikszentimrei István diáknak a hámor praefectusának pedig meghagyja, hogy nevezett Mátyus Jánost a hámor fele jövedelmében meg ne háborítsa, míg pénzét annak hasznából ki nem veheti. — *Eredetije* u. o. I. 85.

ségesen birhassa, még ő kegyelmétől megválthatjuk; ha pedig történnék, hogy meg akarnák váltani ő kegyelmétől, addég meg ne válthassák, hanem ő kegyelme ez idei hasznát elvehesse mind az csíki hárnak s mind pedig az enyedi dézmának hason felét, azután letévén az ő kegyelme pénzét, éppen tartozzék ő kegyelme is Matthius János uram kezéből kibocsátani. Datum ex castris ad possessionem Feieregihaz positis, decima sexta die mensis Junii, anno Domini Millesimo sexcentesimo quinto.

1605.
jun.
16.

Ladislaus Giulafi m. pr.

186.

1605. szept. 18. Meggyes.

Bocskay István a subsidium fölszedésére, a fegyverfoghatóktól a hűségeskü kivételére s az egyenetlenség lecsendesítésére Petky Jánost és Szuhay Gáspárt a székelység közé küldi s megparancsolja, hogy nekik mindenben engedelmeskedjenek.

Eredetije papíron, alján papírral fedett pecséttel, Orsz. lt. gyulafehérvári kápt. oszt. *Miscellan. Cista* III. 3. 40.

Stephanus dei gratia Hungariae, Transsilvaniaeque princeps et siculorum comes etc. Universis et singulis generosis, egregiis, nobilibus et agilibus, capitaneis, vicecapitaneis, iudicibus, viceiudicibusque regiis, potioribus, primipilis ac universitati siculorum libertinorum sedium siculicalium Vdwarhely, Maros, Sepsy, Kiszdy, Orbay, Chyk, Gyrgio et Kászón, fidelibus sincere nobis dilectis salutem et gratiam nostram. Bocsátottuk Pettky János uramat, tanácsunkot és kegyelmetek között való generalisunkot, azonképpen Zuhay Gáspár uramot, magyarországi főhívünket kegyelmetek köziben bizonyos dolgoknak eligazításáért. Elsőben, hogy az mely kevés subsidiumocskát és ajándékot kegyelmetek maga szabad akaratjából most először minékünk ígért, azt kegyelmetek között felszedések és az egész székelység között mindenütt feligazítván

kezünkhöz szolgáltatassék az rendelés szerént, az mint kegyelmetekkel elvégeztük, tudniillik, hogy minden nemes ember, az kinek zsellére vagyon, két forintot adjon, az mely nemesnek pedég zsellére nincsen, egy forintot; lófő és szabad székely, a kinek két ekéje jár, flor. 2, viszont lófő és szabad székely, az kinek csak egy ekéje jár, egy forintot; az kiknek csak két ökre vagyon, akár lófőnek s akár szabad székelynek, ötven pénzt; az kiknek pedég házakon körül semmijek nincsen, tíz pénzt, melyeket ez szerént kegyelmetek felszedetvén, szükség, hogy szolgáltatassa mennél hamarébb ő kegyelmek kezében.

Másodszor bocsátottuk azért is ő kegyelmeket, hogy minden székeken kicsintől fogva nagyig valakik fegyverfoghatók, az mi hűségünkre hüttel kötelezzék őket.

Harmadszor, hogy az minemű egyenetlenségek vannak az nemesség, lófejek és szabad székelyek között földeknek és örökségeknek birodalma felől, mindazokat az Zsigmond fejedelemtől szabadságtokról adatott levélnek continentiája szerént mindeneket eligazítsanak és jó helyben hagyjanak. Hagyjuk azért és parancsoljuk kegyelme-
teknek, hogy mind ez feljül megírt dolgoknak eligazításában Petky János és Zuhay Gáspár uramékok mitőlünk rendeltetett commissariusoknak esmervén, szavoknak mindenben engedelmes legyen; sőt minthogy ezeken körül is egyéb dolgokról is instructiójok leszen tőlünk ő kegyelmeknek, hagyjuk, hogy valamit mi szónkkal az közönséges haza javának kegyelme-
teknek eleiben adnak, ahoz tartásatok mindenkor magatokat. Secus nulla ratione facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum ex civitate nostra Meggies, die decima octava Septembris, anno Domini Millesimo sexcentesimo quinto.

1605.
szept.
18.

Stephanus m. pr.

Simon Pechy m. pr.
secretarius.

187.

1607. ápr. 7. Fogaras.

Rákóczy Zsigmond fejedelem a havasokon át Moldovából és Havaselföldről Zágonba vezető utak, ösvények, völgytorkolatok őrzésére, kémlelésére s a szomszéd országbeliek gyakori betörése ellen azoknak eltorlaszolására rendelt zágoni lakosokat az örökös tartamára, az általános és részleges hadbaszállás és hadi szemle kötelezettsége alól fölmenti.¹⁾

Eredetije egész ív papíron, alján a fejedelemnek papírral fedett pecsétjével birtokomban.

A Rákóczy-címeres pecsét körirata: †SIGISMVNDVS:RAKOCY PRIN:TRAN:PAR:RE:HV:D:ETC.

Nos Sigismundus Rakocy dei grat[ia] princeps Transsilvaniae, Partium regni Hungariae dominus ac siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum praesentis muneris nostri, quo dei beneficio communi minorum regnicolarum suffragio non ita pridem electi ad praesens fungimur, administratio, eo potissimum nomine, quod per ostia, fauces et anfractus circumiacentium alpium saepissime regnum hoc nostrum Transsilvaniae per insidias proximarum gentium infinita damna acceperit, summam inprimis a nobis vigilantiam requirat, ne per ea loca, vias et compendiosas semitas, quae ex Moldavia et Transalpina ad possessionem siculicalem Zagon tenderent, incuria nostra (ut plerumque fieri consuevit) subitaneae irruptiones et depopulationes incinerationesque provinciae huic etiam alioquin satis contritae quoquomodo inferrentur,²⁾ ad obstructionem, explorationem, excubias et custodiam praetactorum locorum, semitarum et viarum elegimus et destinavimus fideles nobis sincere di-

¹⁾ Zágon nem sokáig örülhetett a kiváltságnak. Az 1609. ápr. 26—máj. 5-iki kolozsvári országgyűlés Kászon, Dánfalva és Madaras hasonló kiváltságával együtt megsemmisítette. — *Szilágyi S.*, Erd. Országgyűl. Emlékek VI. k. 122. l.

²⁾ inferretur az eredetiben.

lectos universos incolas et inhabitatores antelatae possessionis Zagon, ita tamen, ut ipsi sive pacis sive vero tempore belli excubias, vigilias explorationemque³⁾ agere in illis locis, si necesse foret, extunc ad requisitionem magistri excubiarum generosi domini Georgii Mykes moderni et futurorum quoque pro tempore constituendorum absque mora et omni defectu accurrere, dictisque locis non minori fructu quam bello interessent invigilare fidelemque patriae operam navare⁴⁾ debeant et sint astricti. Quocirca vobis generosis, egregiis ac nobilibus et agilibus, capitaneo, iudicibus viceiudicibusque regiis, gentium et nationum sollicitatoribus et levatoribus, ductoribus, belliductoribus sedis [sicu]lialis Orbay, cunctis etiam aliis cuiuscunque status, dignitatis, conditionis et praeeminentiae hominibus, quorum interest seu intererit, praesentium notitiam habituris harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus vos quoque a modo inposterum intra totum illud tempus, quo annotati incolae et inhabitatores praefatae possessionis Zagon praetacto muneri vacare ex ordinatione nostra debebunt, ad nullam generalem vel partialem ingressionem et lustrationem bellicam eosdem, haeredesque et posteritates ipsorum cogere et compellere, aut propterea ipsos⁵⁾ in personis, rebus et bonis ipsorum quibusvis impedire, turbare, molestare seu quovismodo damnificare praesummatis aut sitis ausi modo aliquali, quin eosdem ad praescriptam functionem ordinatos et obstrictos habere modis omnibus debeatis et teneamini. Seculs nullo modo facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum ex arce nostra Fogaras, die septima mensis Aprilis anno Domini Millesimo sexcentesimo septimo.

1607.
ápr.
7.

Sigismundus Rakocy m. pr.

Joannes Pettky
cancellarius m. pr.
Stephanus Kassai m. pr.
secretarius.

³⁾ exploratoremque *u. o.*

⁴⁾ A sor végén, a papír behajtásán.

⁵⁾ Vakarással javítva.

188.

1607. jun. 27. Maksa.

Kézdi és Orbai székek gyűlésének végzése a fejedelmi biztosok élelmezése dolgában.

Eredetije szakadozott papíron, pecsét nélkül, birtokomban.

Az okirat hátán más egykorú kézzel: Feiér Pállal való compositionója Giárfás Istvánnak.

1607. 27. JUNII MAXÁN AZ KIZDY ÉS ORBAY GYŰLÉSBEN
AZ COMMISSARIUS URAKNAK VALÓ ÉLÉS FELLIGAZODÁS
FELÜLL VALÓ VÉGEZÉSÜNK.

1607.
jun.
27.

Pénzt, az kinek ekéje vagyon, adgyon den. 10. Az kinek két ökre, ha pedig 2 lova vagyon, az adgyon den. 5. Ha egy lova vagyon, az adgyon den. 3. Ha semmi vonó marhája ninttsen, de egyéb barma vagyon, az adgyon den. 2. Az kinek semmiféle barma ninttsen, semmit ne adgyon ebbe lófő, drabant, szabad szé kell. S az nemes ember jobbágya is megadgya értéke szerént. Az nemes ember is értéke szerént megadgya, az kinek jobbágya ninttsen, sub poena flor. 12.

Maxa és Bytha adgyon buzát vékát 1, zabot köblöt 1, tyukot 4, lud 2.

Dálnok adgyon buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2. Ezek berbécset 1 adgyanak.

Albis és Mátisfalw[a] buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyuk 4, lud 2.

Alchyernáton buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, lud 2. Ezek berbécset 1 adgyanak.

Felchyernáton és Ikafalwa buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyuk 4, lud 2.

Futásfalwa buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyuk 4, lud 2. Ezek berbécset egyet adgyanak.

Alsó és Felső Thorya buzát vékát 2, zabot köblöt 2, tyukot 8,¹⁾ ludat 4, berbécset egyet ezek.

Szentlélek buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 6, ludat 4.

Polyán s Bellafalwa buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2. Ezek egy berbécset adgyanak.

Ezthelnek, Kurtapatak, Chyomortán buzát adgyanak vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4,²⁾ ludat 2.³⁾ Ezek egy jó öreg mecczó báránt adgyanak.

Almás és Lemhény buzát vékát 2, zabot cub 2, tyukot 4, ludat 2⁴⁾ és egy berbécset.

Marthonos, Nyuytód, Zázfalu buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2.

Osdola buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2. Ezek egy berbécset adgyanak.

Sárfalua és Orozfalu buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat [2].

Szentkatolna buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2. Eze[k b]berbécset is egyet adgyanak.

Hatolyka és Martonfalwa buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2.

Márkosfalwa buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 3, ludat 1. Ezek egy berbécset is adgyanak.

Léczfalwa buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 3, ludat 1, és egy mecczó báránt adgyanak.

189.

1625. szept. 3. Sebesvár.

Bethlen Gábor Sepsiszentgyörgy, Ilyefalva, Kézdivásárhely és Bereczk mezővárosokat Sepsí, illetve Kézdi szék bírászkodása alól kiveszi.

Erdetije papíron, alján papírral fedett pecséttel a Székely Nemzeti Múzeumban.

Hátán egykorú kézzel: Városi ember sem törvént állani sem compareálni külső széken nem tartozik.

Gabriel dei gratia sacri Romani imperii et Transsilvaniae princeps, Partium regni Hungariae dominus, siculorum comes, Oppuliae et Ratiboriae dux etc. Fidelibus nostris generosis, egregiis et nobilibus Clementi Béldi de Uzon capitaneo, Michaeli Daniel de Vargyas iudici regio

¹⁻⁴⁾ Javítással.

trium sedium siculicalium Sepsi, Kézdi et Orbai, viceiudicibus item regiis et iuratis assessoribus earundem sedium Sepsi et Kézdi modernis scilicet et futuris quoque pro tempore constitutis nobis dilectis salutem et gratiam nostram. Sepsi és Kézdi székekben való várasinkot: Sepsi Szent Györgyöt, Illyefalva városát, Kézdi Vásárhelyt és Bereczket ezután magunk arra rendelt bizonyos emberünk által akarván dirigáltatni, hűségtek iurisdictionója alól őket eximáltuk. Hagyjuk azért és parancsoljuk hűségteknek, ez levelünk látván, ezután az megmondott városi embereken semmi iurisdictionának praetensióit nem tartván, törvényére széken való compareálásra okadásra semmiképpen ne kényszerítse és azért őket se személyekben, se marháikban megbántani, háborítani és károsítani semmi úton és módon ne merészelje, hanem ha kinek ellenek valami praetensiója lészen, magunk emberünk előtt, kit arra fogunk rendelni, procedáljon ellenek. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum in castris nostris ad castellum Sebesvár positis, die tertia Septembris, anno Domini M. DC. XXV.

1625.
szept.
3.

Gabriel m. pr.

Gregorius Ormankeozy m. p.

190.

1630. febr. 2. Gyulafehérvár.

Brandenburgi Katalin megparancsolja a gyulafehérvári káptalan requisitorainak, hogy a székelyek régi szabadságát és kiváltságát bizonyító és a levéltárban található okiratokat az egész székelység számára hiteles másolatban adják ki.

Átirata a gyulafehérvári kápt. requisitorainak 1630. febr. 6-án kelt oklevelében hátrább.

Catharina dei gratia nata marchionissa Brandenburgica, sacri Romani imperii et Transsilvaniae princeps, Par-

tium regni Hungariae domina, sicularum comes, ac Borussiae, Juliae, Cliviae, Montium ducissa etc. Fidelibus nostris nobiles requisitoribus litterarum et litteralium instrumentorum in sacristia sive conservatorio capituli ecclesiae Albensis Transsilvaniae repositarum et locatorum, ac aliarum quarumlibet iudicialiarum deliberationum, legitimorumque mandatorum nostrorum exsecutoribus nobis gratis salutem et favorem nostrum. Exponitur nobis in personis magnificorum, generosorum, egregiorum nobilium, agilium ac strenuorum, supremorum ac vicecapitaneorum, iudicum viceiudicumque regionum, primorum, item potiorum, primipilorum et peditum pixidariorum, ac totius universitatis universorum dominorum sicularum nostrorum sedium sicularum Vdvarhely, trium sedium sicularum Sepsi, Kízdí et Orbaj, Czík, Gyrgio, Kaszon, Marus et Aranas fidelium sincere nobis gratorum, qualiter ipsi paribus quarundam litterarum donationalium, statutarum ac superinde relatoriarum, annuentialium, exemptionalium, adiudicatoriarum, ac aliarum quarumlibet causalium sub quibuscunque verborum formulis confectarum et emanatarum, factum antiquae libertatis, immunitatis et praerogativae eorum sicularum tangentium et concernentium, quae in sacristia sive conservatorio capituli ecclesiae Albensis Transsilvaniae reposita essent et locata, pro iurium suorum tuitione ac defensione plurimum indigerent, essentque necessaria. Proinde vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus acceptis praesentibus statim vos paria praeannotatarum litterarum ac aliorum etiam quorumlibet litteralium instrumentorum sub quibuscunque verborum formulis confectarum et emanatarum, factum scilicet antiquae libertatis, immunitatis et praerogativae antefatorum universorum sicularum nostrorum quomodocunque et qualitercunque tangentium et concernentium in sacristia sive conservatorio dicti capituli nostri diligenter requirere, requisitarumque et reinventarum tenores in transsumpto litterarum vestrarum sub sigillo vestro Conventuali et authentico iurium eorum sicularum nostrorum uberiores futuras ad

cautelam necessarios eisdem extradare et authentico emanari facere modis omnibus debeat et teneamini. Caventes tamen, ne fraus aut dolus hac in parte eveniat aliquis. Secus non facturi. Datum Albae Juliae, die secunda Februarii anno Domini Millesimo sexcentesimo trigesimo.

1630.
febr.
2.

191.

1630. febr. 6.

A gyulafehérvári káptalan requisitorai Báthory Zsigmondnak a mezőmadarasi Bernáld János székely örökségei felett mondott ítéletét Brandenburgi Katalin parancsára az egész székelység számára másolatban kiadják.

*Átirata a kolosmonostori convent requisitorainak 1638. febr. 6-án özvegy apanagyfalvi Apaffy Györgyné Petky Borbála és sófalvi Gávay Péterné Petky Zsuzsánna részére kelt oklevelében, Orsz. lt. gyulafehérvári kápt. oszt. *Diversorum comitatum Cista* I. fasc. 5. nr. 60.*

Nos requisitiore litterarum et litteralium instrumentorum in sacristia sive conservatorio capituli ecclesiae Albensis Transsilvaniae repositarum et locatorum, ac aliarum quarumlibet iudiciarum deliberationum legitimorumque mandatorum suae serenitatis exsecutores damus pro memoria per praesentes, quod nos litteras suae serenitatis inquisitorias pro partibus et in personis universorum magnificorum, generosorum, egregiorum nobilium, agilium ac strenuorum, supremorum ac vicecapitaneorum, iudicum viceiudicumque regionum, primorum, item potiorum, primipilorum et peditum pixidariorum, ac totius universitatis universorum dominorum sicularum confectas et emanatas, nobisque praeceptorie sonantes et directas honore et obedientia quibus decuit recepimus in haec verba: (*Következék a Brandenburgi Katalin 1630. febr. 2-án kelt, elébb közölt levélkeresztő parancsa.*) — Quibus receptis nos mandatis suae serenitatis omnibus, uti tenemur, obedire et satisfacere cupientes universa capituli huius regesta, matrix(m) repositarum et protocolla quaelibet excutientes et

expedientes, post diligentem tandem requisitionem re-
invenimus litteras quasdam adiudicatorias sententionales,
factum iurium et libertatis siculicalis tangentes et concer-
nentes hunc tenorem in se continentes: (*Következik Bá-
thory Zsigmond 1597. máj. 10-én kelt s elébb közölt ítélete.*)

— Nos itaque iusta postulantibus placidum praebentes as-
sensum, praescriptorum litterarum copiam seu paria non
abrasam, non cancellatam, nec in aliqua sui parte suspec-
tam, sine diminutione, augmento et variatione aliquali de
verbo ad verbum transsumpto praesentium inserentes,
iurium annotatorum exponentium uberiorem futuram ad
cautelam sub sigillo capituli huius usitato et authentico
fideliter et conscientiose extradanda duximus et conce-
denda, communi iustitia et aequitate suadente, legeque
regni permittente. Datum in festo beatae Dorotheae virgini-
nis anno D[omini Mille]simo sexcentesimo trigesimo.

1630.
febr.
6.

192.

1632. ápr. 15. Udvarfalva.

*Az udvarfalviak fogott bírák előtt a falu földjéből hét
jövevénynek lakhelyet és földet, Borsos Tamás és Petky
Erzsébet asszony Toldalaghy Mihályné két-két jobbágyá-
nak pedig földet osztanak s ezzel kapcsolatban a falu ha-
tárát megjáratták.*

*Eredetije, utolsó lapján besározott egész ív papíron, alján a név-
aláírások alatt öt papírral fedett zöld pecséttel, Orsz. lt. kolosmonos-
tori conventi oszt. Metales V. 14. Közelkorú másolata a névaláírások
nélkül ugyanott Metales V. 15.*

Mi Nagy András bergenyi marasszéki Marasszéknek
egyik hűtes assessora, ugyan Marasszékben Nagy Ernyé-
ben Czirják Mihály Marasszéknek egyik hűtes assessora
Györgyfi Lukács nemes ember Marasszentannán maros-
széki, az nemzetes néhai Toldalagi Mihályné Petki Erzsé-
bet asszonyom tisztartaja, ugyan Galambodon nemzetes

Bán Mihály uram nemes ember, ugyan Torda vármegyében Pináron lakó Szabó Mihály nemes ember az ide alább megirt dologban fogott közbírák vagyunk, adgyuk tuttára mindeneknek az kiknek illik ez levelünknek rendiben, mind mostaniaknak, mind jövődöbelieknek, quod in hoc anno praesenti 1632. die 15. Aprillis hívának minket Marasszékbén Udvarfalván lakó szabad székellyek és veres darabantak ugyan Udvarfalván falusbíró veres drabant Szász András házához e végre, mivel mostani kegyelmes urunkra panasz menván, hogy sok hadviselő emberek nevettenek sok helyyeken, azért a hun vadnak szabad helyyek, királyi földek, helyyet nem akarnak nekiek adni, szükségesképpen jobbágyságra kell magakat adni, ha ő nagysága meg nem orvasalya; azért mindenfelé commissiót bocsátván ki ő nagysága, hogy valahun falu földé vagy királyi föld találtatik, hadviselő emberek lesznek, ott illendő árán hely adassék nekiek, mert ha többé panasz jü reám, fejedelmi hütemre mondam, hogy az bírókban vagy esküttekben akasztatak fel.

1632.
ápr.
15.

Azért műk is engedelmesek lévén az ő nagysága méltóságos parancsalattyának, mivel kösztünk is lévén hét becsülletes emberek, hadviselő, azért alkuvának mi előttünk fogott közbírák előtt, hogy az ötinek ben való ülés ház helye nincsen, azért adának mű előttünk flor. 3 idest háram háram magyar forintokért ben való ülés ház helyet nyil váltságával együtt, nyilvántság pedig egy egy forint, [egy pecsi]nye,¹⁾ egy fazék étek; a más kettőnek is hasonlóképpen; ilyen formában, hogy ha magszakadatlan²⁾ maradnak, ezen faluba szabad székellyekre visszamaradgyan; ha pedig valamellyik el akarná adni, a falut tartozék megkinálni vélle, úgy athassa másnak, hogy ha a falu meg nem váltaná, aszt is úgy, hogy rendünkön való embereknek adgyák, más külemben meg nem engedgyük, fellyebb pedig ne athassa az mint a falu adta; az ralyta való épületet, kivel mint alkuhatnak, úgy adgyák el.

¹⁾ A másolat szerint. Az eredetiben részben olvashatatlan.

²⁾ magszakadatban *talán helyesebben*.

Az földek felől tőnek ilyen conditiót, hogy ezen őss emberek sok ganéjózással csinálták földjeket, két két hold földet fognak³⁾ meg fogott földeknek, a többit kibocsátták mind oszlássban, ilyen formán, hogy ezen uly emberek is az mellyiket szeretik az ő nekik jutott földekből, ők is szintén úgy fogott földeknek tarthassák mint mü, ha valaha az határt felráznák is; ezt hozzá tévén, mivel vadnak irtásink is, kit csináltunk sok munkánkkal szántó földet vagy széna rétet, ezeket oszlássra nem bocsátottuk, hanem ő kigyelmek is, ha nem restellik, a falu földéből szabadasan irthassanak, a legyen örökes földek mint mü nekünk.

Erről pedig mind a két részről kezeket beadák mü nekünk fogatt közbíráknak, hogy ha eszt valamelyik fél meg nem állaná avagy felbontaná, veték mü előttünk fogatt közbírák előtt flor. 100 idest száz magyar forint kötelét, ezen közbírák erejével az megálló fél az megálhatatlan félen, avagy egy vicze tisztet kivivén avagy csak egy szék eskütyét, igazat tétessen. Az irtások is visszamaradgyan.

Első Maglas Tamás nobillis.

Második Székely András nobillis.

Harmadik Egri Miklós nobillis.

Negyedik Varga Márton veres darabant.

Ötödik Molnár János veres darabant.

Hatodik Moki Jakab daragyany.

Hetedik Szász Mihály daragyany.

Ennek a kettőnek az sagarak adott belső ülés ház helyet.

Mivel ennek előtte székelyvásárhelyi nemzetes Borsos Tamás uramnak lévén Udvarfalván két jobbágya, a ki az faluval nem osztaván, Simon Mihály, Peres Miklós, nemzetes Borsos Tamás uram közinkben kijüvén kérelem szerént kére, hogy ezen jobbágyit, ne néznők az ő rosz vol-

¹⁾ fogtak a másolatban helyesebben.

takat, hanem vennők közinkben, ő kigyelmének is az falu határa között az mi volna, némelly részét közre bocsátta.

A falu megtekintvén ennek előtte való ő kigyelme szolgálattját, de ilyen conditióval, hogy ha most vagy ennek utánna az ő kigyelme jobbágyi ezen faluval való egyességet meg nem aliana(k), tehát az falu mint maga földét visszavehesse, az jobbágyak pedig érék meg az ura földével. Lévén az udvarfalvi határan Borsos Tamás uramnak háram darab erdeje, hagyá az ketteit az falunak, egyik a Garat ut fön, egyfelől a pinári határ, másfelől egy hótt vermes út tartya, alól penig az falu borozdája szabad erdeje tartya; és az második a Tekenős fön; eszt hatta volt Borsos Tamás uram az falunak. Az harmadikat peniglen hatta ő kigyelme az maga vásárhellyi nemes házához, ennek vicinussa, a Köbel kutra megyen be lábball, egy vicinus Olosz János, alól pediglen falu szabad földé. A Felső fordulóban hagyatt volt egy tíz vékás szántó földet, felyül vicinussa ördög Pál nyilas földé, alól a Nagy János nyilas földé. Ugyan a Felső fordulóban egy ött vékás szántó földet, az Orbán György örökesire megyen véggel, egyfelől vicinussát az egyház földé tartya, alól pedig Ördög Gergely nyilas földé. Ugyan a Tekenössben a felső feliben egy darab kaszáló rétet, alól vicinussa számas embereké, küvöl pedig falu szabad erdeje tartya. Az Alsó fordulóban a Temető alatt egy ött vékás szántó föld, alól vicinussa ördög Pál nyilas földé, felyül pedig a temető tartya. A Volytalja torkában egy tíz vékás szántó föld, felyül vicinussa egy nagy borozda, alól penig az Volyta(l)-jában járó ut. Ezeket atta volt Borsos Tamás uram az falu kezében, hogy az falu is mikor vagy föld osztani megyen vagy erdő osztani, az ő kigyelme jobbágyinak is adgyanak illendőképben.

A marasszéki nemzetes néhai Petki Ersébet jobbágya Ördög Pál, Ördög Mihály ugyan mü előttünk közbírák előtt, mint felyebb megnevezett jobbágyak, a faluval kötének a nemzetes néhai Petki Ersébet asszonyom jobbágyai a szerént mindenekben.

A falu törvénye penig ez, hogy akar szabad ember akar jobbágy ember házánál az füst megaluszik, harman-napig vagy legtovább két hétig hogy nem szolgáljak rólla a falu közi, a falura visszamarad azon falu nyila. Ulyabban mikor hozzá akar nyulni, nyilvántságával tartozzék, ugy ereszti a falu kezében a benvaló helyen kívül vagy örög földön kívül.

Ugyan mü előttünk fogatt közbírák előtt magak szabad akarattakból így egyezének meg, mivelhogy uly ember lévén közöttük, szükségesképpen az falu határát megulyítani kell, azért eszt a mai napot terminálák arra, az melly így következik, hogy mostani kegyelmes urunk parancsalattyaival a somszédcságban levő falus bírót megeskettők, a melly így következik: Udvarfalvi falus bíró Szász András veres darabant annorum 60, esküttye Orbán Tamás annorum 65, második esküttye Selye Mihály annorum 55, mind hárman veres darabantak; második falus bíró Demén György annorum 65, esküttye Bordos János annorum 55, harmadik örög Halász András annorum 75, mind hárman a nemzetes Toldalagi Petki Ersébet asszonyam jobbágyai; ugyan Marasszékben az galambadi falus bíró Kecseti Gergyel nemes ember annorum 65, esküttye Györgyfi Mihály nemes ember annorum 60, harmadik az örög Sengyel János nemes ember annorum 63; ugyan-Torda vármegyében Téglás András annorum 65, Rédai Jánosné Kornis Margit asszonyom jobbágya; ugyan Torda vármegyében Pináran lakó Fekete Mihály nemes ember annorum 56, ugyan Téglás Mihály annorum 55, Rédai Jánosné Kornis Margit asszonyom jobbágya; ugyan Maraszéken Maras Szentgyörgyen falus bíró az örög Kerekes Miklós annorum 65, esküttye Tordai Mihály annorum 75, második esküttye Gagyai János annorum 64, mind hárman a nemzetes néhai Toldalagi Petki Ersébet asszonyam jobbágya, mostani kegyelmes urunk parancsalattyaival megeskettvén erős hitttel igaz hitünk szerint ezeket az falus bírókat harmad harmad magával, melly felyebb meg ugyan irva, hogy igaz hitek szerint kimutattyaák az udvarfalvi határt, az melly így következik: Udvarfalva között

Benefalva között a Malom rétin a benefalvi pap fűvén az udvarfalvi határ, ott átalszökvén a határ a szántó földekre a Tövis ut hátra, itt vadnak hányásak, de ha az elbomlanék is, Udvarfalva Benefalva között egy aránt ugyan az határ, megyen ki a Pon[e]⁴⁾ kutra vég[in megsza]kad⁵⁾ az Volytalya torkára ki az határ, ott pedig tartya az Volyta(l)ya végig viz [mos]ás;⁶⁾ felmenvén a Volytalya felső végire fordul az határ jobb kéz felől egy hót irtán, jutván egy bérczre, csával alá térvén Galambad felé egy hót útan, az utan belől [v]agyon⁷⁾ Lénárt Ferencz nyilas erdeje, vicsinyussa pedig a benefalvi hitván Nyi[lva]gy⁸⁾ Borozda erdő a szabadi határ szélyben, a hun kezeket szoktak kötni, ott jü ki az udvarfalvi határ; fellyebb ugyan felmenvén egy láb földdel, a szabadi határ szélyben a bérczre, ott csával bemenvén ér [Nyi]lsugalyra;⁹⁾ erről mindazáltal protestálának az galambadiak, hogy aszt mü tollünk Tót Mihály hatalmasul vette el; ott által menvén Galambadi között az vízfolyás tartya az udvarfalvi határt; Torda vármegyében Pinár felé fordul, az udvarfalvi bíró füve tartya az határt, ott kimenvén az pinári Padra a borozda tartya a határt, a mint Pinárról lejü az országuttya¹⁰⁾ az határ, ott által szökvén az udvarfalvi határ a Marosan, az melly ut az¹¹⁾ egy hót viz ugyan, keresztül Udvarfalva¹²⁾ az előtt ott járt az Maros; mindazáltal akkor is protestála udvar[falvi]¹³⁾¹⁴⁾ való volt, de elfoglalta Tót Mihály, erre tön illyen f[eleletet]¹⁵⁾¹⁶⁾ hogy ennél tovább nem megyek, az mint ezen emberséges e[mberek]¹⁷⁾¹⁸⁾ ő kigyelmek, a többi ott az mint az Morosban az¹⁹⁾ az Maras tartya az udvarfalvi határt, alább ugyan a Felső [berek]²⁰⁾²¹⁾ végire, a hun a tutalyt kivontattyák, az melly ér bemegyén Udvarfalva felé, a határt mindenütt a tartya, szántó földet pedig Szentgyörgyhöz birják, mert azt Tóth Mihály elfoglalta volt, alább pedig Udvarfalva aránt az melly ér szakad az Morasban, az tartya az udvarfalvi határt, mert az berket Tót Mihály elfoglalta. Melly

^{1—21)} Kiszakadozott helyek.

dolog mű előttünk így menvén végben, kire műk is fagott közbírák ez dolognak nagyobb erős bizanságára attuk ki az mű hitünk szerént pecsétes levelünköt. Költ Udvarfalvában az fen megirt helyen és esztendőben.

Correcta.²²⁾

M. pr. Nagy András.

M. pr. Ciriak Mihály.

M. pr. György(f)i Lukács.

M. pr. Bán Mihály.

M. pr. Szabó Mihály.

193.

1635. jun. 13. Gyulafehérvár.

Bardocz szék kiváltságlevele.

Eredetije hártján sodrott selyemzsinóron lógó pecséttel, Orsz. lt. gyfehérvári kápt. oszt. *Centuria* JJ. 19.

(*K. Székely M.*) A nemes székely nemzetnek constitutióji 86. kihagyásokkal.

A privilegium hátán: Exhibitae atque publicatae anno 1635. die 8. Julii in communi congregatione sedis siculicalis et oppidi Vdvarhely coram supremo capitaneo spectabili ac magnifico Samuele Allia et supremo iudice regio Paulo Vgron et in vigore relictæ nemine contradicere.

Franciscus Orban
iuratus notarius sedis eiusdem m. pr.

Nos Georgius Rakocy dei gratia princeps Transsylvaniae, Partium regni Hungariae dominus et siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum nos principalis celsitudinis proprium munus secundum deum esse ducamus, subditorum quorumvis magnorum et minimorum tam ab externis molestiis, quam internis dissidiis securitati consulere, idque post numinis cultum nobis ante omnia vel maxime immitandum sumserimus, praesens quoque hoc negotium quamprimum aequa lance metiendum, et ad futuram illorum populorum tranquillitatem uniformi stabilitati tradendum studuimus. Quoniam

²²⁾ E szó más kézzel.

enim superioribus temporibus post decessum generosi quondam Francisci Balassi de Szent Demeter sedis siculicalis Vduarhely alias capitanei supremi graves differentiae et contrarietates inter incolas novem possessionum sive pagorum districtus Vargias in sede siculicali Vduarhely trans sylvam Rika vocatam existentium, earundem¹⁾ scilicet Vargias, Oloztelek, Szaldobos, Bardotz, Fwole, Herman, Bibarczfalua, Kis Batzon et Telegdi Batzon vulgo Bardotz szek nominatarum, proque partibus illorum astantes et sollicitantes generosos, egregios et nobiles agiles Michaelem, Joannem et Franciscum Danici de Vargias, Christianum Benedek de Kis Batzon, Paulum Ferencz de Szaldobos, Martinum Boda et Mathaeum Fozto de Fwle, Franciscum Nagy et Bartholomaeum Osuat de Bibarczfalwa, Paulum Marko et Eliam Kereztes de Oloztelek ac aliarum eiusdem sedis siculicalis Vduarhely omnium possessionum eis sylvam Rika antefatam situatarum similiter incolas siculos utrinque fideles nostros et propinquius itidem generosum Paulum Vgron de Abramfalua supremum iudicem regium ac Franciscum Farkas de Beogoz vicecapitaneum eiusdem sedis Vduarhely exortae fuissent ac aliquandiu nonnulla eum animorum exacerbatione viguissent; quaestio tandem quaerulosa partium ad nos delata fuit, quia incolae novem illarum trans sylvam Rika possessionum sedem iudiciariam filialem propriam haberent, causasque suas saltem per viam appellationis ad supremam sedem iudiciariam in oppidum Vduarhely provocare et transferre consuevissent:²⁾ an viceiudicem etiam regium e medio sui (ut praetendissent) ipsorum eligere et intertenere possent, vel vero vicecapitaneum aut viceiudicem regium cis sylvam Rika fortassis commorantem ad dies iudiciorum eodem ingredi, cum assessoribus e medio illorum selectis eisdem ius dicere, causas decidere litesque dirimere et sic etiam per appellationem provocatas in oppidum Vduarhely transmittere deberent, possent vel tenerentur.

¹⁾ eandem az eredetiben.

²⁻³⁾ consuissent az eredetiben.

jan.
13.

Nos vero illam quaestionem et contrarietatem dirimendam ex castris anno proxime praeterito ad civitatem Szász Sebes positis ad celebrationem iudiciorum octavi diei festi Epiphaniarum Domini tunc venturi iam vero praeteriti³⁾ in civitatem nostram Segesuar distuleramus, sed et ibi aliis gravioribus curis impediti decidere eam nequivimus, exindeque in modo peractam dominorum regnicolarum generalem diaetam transferre necessum fuit. Stante igitur eadem generali diaeta illam quaestionem partes inter praefatas controversam fidelibus nostris dominis consiliariis ruminandam, discutiendam et decidendam proposueramus, productis utrinque copiosissimis testium fassionibus in litteras relatorias collectis. Quibus visis et animadversis post seriam et sollicitam consultationem placitorumque collationem et discussionem ex praematura eorundem dominorum consiliariorum nostrorum nobiscum pleno in numero in examine et discussione eiusdem controversae quaestionis et usus una sedentium, sanaque eorundem deliberatione decrevimus, statuimus, pronunciamus et commisimus, quandoquidem negotium praemissae quaestionis controversae nec publico totius eiusdem sedis siculicalis Vduarhely commodo et tranquillitati, nec supremorum officialium capitanei nimirum et iudicis regii auctoritati vel existimationi praeiudicare aut detrudere, aliquidve ex eis imminuere videtur, aequum magis et iustius esse communitati novem illarum possessionum Bardotz szek ad faciliorem causarum prosequentionem et iustitiam uniuscuiusque assequendam consulere, quam privato cuiuspiam commodo et cupiditati indulgere: conclusimus igitur incolas praedictarum novem possessionum Bardotz szek vocatarum viceiudicem regium e medio sui electum (in eo tamen statuendo antiquum usum et ritum, cum illaesa superiorum officialium auctoritate observare adstrictos) habere et intertenere, causas tamen per viam appellationis ad sedem supremam in oppidum Vduarhely transmitti posse et debere. Additum etiam ex unanimi

³⁾ praeteritum *az eredetiben*.

eorundem pro sede Bardotz sollicitantium consensu, viceiudicem regium in sui medio continuo habitantem verum nobilem et portionatum modo praemisso e sui ipsorum medio electum et eligendum singulis annis functioni suae valedicere, a sede veniam accipere, absolutum vel absolvendum ab officio recedere, retentum vero aut retinendum in eodem officio per eum quoque annum permanere debere. Quod etiam nos eisdem benigne (quia volentibus iniuriam minime fieri posse videbamus) indulgimus et indulgendo mandavimus, prout decernimus, statuimus, pronunciamus et concludimus indulgemusque et indulgendo mandamus harum nostrarum pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in civitate nostra Alba Julia, die decima tertia mensis Junii anno Domini Millesimo sexcentesimo tricesimo quinto.

Georgius Rakoczy m. pr.

Martinus Markosffalui
secretarius m. pr.

1635.
jún.
13.

194.

1636. jan. 30. Szamosújvár.

Rákóczy György az összes székelyeknek azt a kiváltságot adja, hogy közöttük magszakadás ezentúl magtalan halál esetén sem állhat he, sőt a magvaszakadt javai sem a kincstárra, hanem annak mindkét ágon való rokonaira szálljanak által.

A háromszéki székelységnek adott kiváltságlevélnek Sepszi szék számára készült *átirata* a kolosmonostori convent requisitorainak 1636. febr. 22-én kelt oklevelében hátrább.

Az Udvarhely széki székelyek kiváltságlevele (*K. Székely M.*), A nemes székely nemzetnek constitútiója 90.

Nos Georgius Rakoczy dei gratia princeps Transsilvaniae, Partium regni H[u]ngariae dominus et siculorum

1635.
máj.
13.

comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum sub anni proxime evoluti comitiis generalibus in civitate nostra Alba Julia in mense Maio celebratis¹⁾spectabilis ac magnificus quondam Franciscus Miko de Hiduegh, tunc consiliarius et cubicularius noster supremus, sediumque siculicalium Chyk, Gergio et Kaszon supremus capitaneus ac fidelis noster sincere dilectus, generosus Michael Tholdalaghi de Ercze consiliarius noster ac sedis siculicalis Marus supremus capitaneus nominibus et in personis fidelium nostrorum sincere nobis dilectorum, universorum generosorum, egregiorum nobilium et agilium, potiorum, primipilorum peditumque pixidariorum nostrorum ubivis in regno nostro Transsilvaniae, signanter vero in septem sedibus siculicalibus constitutorum et residentium de restituenda antiquissima ipsorum libertate subnotanda humiliter requisivissent; postea vero sub proxima lustratione etiam generali dictorum universorum dominorum siculorum novissime, cum in sede siculicali Aranas lustrationem continuarem, nonnulli fideles nostri nomine totius universitatis dominorum siculorum eiusdem libertatis restitutionem apud nos serio et demisse implorarent: frequentibus eorundem dominorum siculorum modo praemisso apud nos instantiis²⁾ benigne inclinati, considerantes etiam ac in animo nostro revolventes regum et principum erga suos optime meritos subditos benignitatem et liberalitatem,³⁾ subditorum vicissim erga suos principes praeclaram fidem et integritatem, indeque natam inserviendi et gratificandi iisdem alacritatem vinculo quodam propemodum indissolubili ita esse connexam, prout altera ex altera gignatur, foveatur, augeat atque conservetur. Quo igitur nostra ex parte potius ei prius benignitas incipiat nostra suos producere fructus, dictorumque fidelium nostrorum siculorum fidelissima obsequia erga nos

¹⁾ celebrationis *az átíratban hibásan.*

²⁾ institutis *az átíratban.*

³⁾ libertatem *az átíratban.*

accedere, quos certo intelligimus foelicis reminiscendae principibus huius regni nostri predecessoribus nostris sana fide et integritate, nec minori militaris fortitudinis laude inservivisse, nobis etiam a foelicis principibus nostri ab altissimo nobis commisso principio < omnium fidelissimorum subditorum >⁴⁾ et patriae salutis amantissimorum civium officia nobis strenue laudabiliterque praestitisse, spem sane fovemus optimam in ipsos universos dominos sículos et avitae ipsorum bellicae fortitudinis laude et nostra in ipsos propensissima liberalitate grate commonefactos ad omnia virtutis, fortitudinis, praeclarae fidei et fidelitatis illibatae officia contra omnes nostros et patriae charissimae aemulos et hostes alacriter praestanda certatim concursuros, nobisque ac successoribus nostris, legitimis Transsilvaniae principibus summa semper constantia et fidelitate adhaesuros esse. Quorum omnium ob respectum, liberalitatisque nostrae ab ipsis desideratae evidentissimum sempiternumque testimonium praefatae universitati dominorum sículos, eorumque posteritatibus utriusque sexus universis eam libertatem et immunitatis praerogativam in forma perpetui nostri privilegii benigne dandam, concedendam, donandam conferendamque duximus, ut nullo unquam deinceps tempore publicatio defectus seminis quorumcunque sine semine deficientium inter eosdem dominos sículos institui peragique, sed nec bonorum eorundem deficientium statutio aliqua aut occupatio in rationem fisci nostri et successorum nostrorum legitimorum Transsilvaniae principum fieri possit et peragatur, sed eorundem sine semine deficientium bona in suae generationis utriusque sexus homines, more tamen et consuetudine ipsorum antiquissimo observato, condescendant atque devolvantur, prout praenotatae toti dominorum sículos universitati, eorumque posteris et haeredibus utriusque sexus universis damus, donamus, conce-

⁴⁾ omnium fidelissimorum et integerrimorum, bellicaeque virtute praestantissimorum subditorum *az Udvarhely székiek kiváltságlevelében.*

dimus et conferimus, et praesentes hasce nostras donationales loco perpetui privilegii ipsis indulgemus tam in communi omnibus et singulis, quam etiam singulis sedibus siculicalibus seorsim asservandas, quemadmodum hasce etiam praesentes litteras nostras donationales privilegiales universis fidelibus nostris dominis siculis in tribus sedibus siculicalibus Sepsi, Kizdi et Orbay existentibus et degentibus in forma privilegii nostri perpetui extradandas esse duximus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in arce nostra Szamos Vyuar, die trigesima mensis Januarii anno Domini Millesimo sexcentesimo trigesimo sexto.

1636.
jan.
30.

Georgius Rakoczy m. pr.

195.

1636. febr. 22.

A kolosmonostori convent requisitorai a székelységnek Rákóczy Györgytől nyert kiváltságlevelét Sepsi szék számára átírják.

Eredetije egész ív papíron, hátán a convent papírral fedett pecsétjével, a Székely Nemzeti Múzeumban.

1636.
febr.
27.

Egykorú más kéz följegyzése az oklevél hátán: Anno 1636. feria 4. proxima post festum beati Matthiae apostoli praesentes litteras transsumptionales, ad amicabilem generosi Demetrii Mihaczy de Illyefalua sui oblationem Stephanus Palfy requisitor Colosmonostoriensis gratis et citra ullam laboris persolutionem extradedit, stante tamen et durante semper benepromisso et complacendi studio eiusdem domini Demetrii Mihaczy nomine totius sedis oblato. Spes.

Nos requisitores litterarum et litter[alium inst]rumentorum¹⁾ in sacristia sive conservatorio conventus monasterii beatae Mariae virginis de Colosmonostra repositarum et locatorum, ac quarumlibet iudiciariarum deliberationum legitimo [rum] que²⁾ mandatorum principalium exsecutores etc. Damus pro memoria per praesentes, quod generosi agiles Demetrius Mihacz de Illyeffalua et Ladislaus Keover de Zoltan nominibus et in personis u[ni]versorum³⁾ incolarum militariumque siculorum in

tribus sedibus siculicalibus Sepsi, Kizdi et Orbai constitutorum et commorantium exhibuerunt nobis et presentaverunt litteras quasdam illustrissi[mi pr]incipis⁴⁾ domini domini Georgii Rakoczy dei gratia principis Transsilvaniae etc. domini nobis gratiosissimi in duplici regali papyro patenter confectas et emanatas, sigilloque eiusdem domini principis in cera rubra ac manus propriae [s]ubscriptione⁵⁾ ab infra munitas et roboratas privilegiales, petentes nos iidem debita cum instantia, ut copiam seu paria earundem transsumpto praesentium nostrarum inserere, sub sigilloque nostro conventuali iurium [dic]tae⁶⁾ alterius sedis siculicalis Sepsi futura pro cautela extradare vellemus. Quarum tenor et verbalis continentia sic habebat: (*Következik I. Rákóczy Györgynek a háromszéki székelység számára 1636. jan. 30-án Szamosújváron adott s elébb közölt kiváltságlevele.*) — Nos itaque huiusmodi praelibatorum Demetrii Mihaczy ac Ladislai Keover nominibus quorum supra nobis modo praemisso exhibitionem factam benevolo acceptantes animo ac iustum postulantibus placidum praebentes assensum, copiam seu paria praescriptarum litterarum privilegialium transsumpto praesentium nostrarum de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali inserentes, iurium futura pro cautela annotatae sedis siculicalis Sepsi incolis et militariibus siculis duximus fideliter et conscientiose sub sigillo nostro Conventuali extradandam, communi etiam aequitate suadente. Datae feria sexta proxima post dominicam Reminiscere anno Domini Millesimo sexcentesimo trigésimo sexto.

1636.
febr.
22.

196.

1643. máj. 18. Egerpatak.

Fogott bírák ítélete egyfelől Egerpatak, másfelől léczfalvi Gyárfás Ferenc és Tamás között az egerpataki cinterem építése dolgában.

¹⁻⁶⁾ Kiszakadozott helyek.

Eredetije félv papíron, alján a papír bevágott és felhajtott szeleteivel borított, három gyűrűpecséttel, melyek közül az elsőn M. A., a másodikon T. B. betűk láthatók, a *nagyborosnyai Bede*-cs. birtokomban levő levelesládikájában.

1634.
máj.
18.

Mi Sepsi székben lakók reverendus dominus Michael M. Albisi pastor pro tempore ecclesiae Egerpatakiensis, Bede Thamás és András nobiles de Nagyborosnyó, kik ez dologban közül fogott bírák vagyunk, adgyuk emlékezetre mindeneknek az kiknek illik ez mi jelen való velünknek rendiben, hogy in anno 1643. die 18. Maji jövének mi élőkben ilyen személyek, ugmint egyfelől Sepsi székből Egerpatakról Egerpatak képében az egerpataki bíró Barthók Mihály tertio se az aedilesekkel Kis Thamással és Vargha Jánossal, és másfelől generosi domini Franciscus et Thomas Gyárfás de Létzffalva sedis sicuticalis Kézdi, és tőnek mi előttünk ilyen megmaradandó compositiót: Mivelhogy ennek előtte egymás között némü nemü perlekedések voltak cinterem dolgából, melyben hogy ha iuris ordine procedáltak volna, törvény uttyán Egerpatakffalva potentiákon és patvaronn is maradtanak volna, mely causát az specificált Kézdi széki Gyárfás Ferenc és Thamás uram tali conditione remittálnak, hogy cinterem csenálásra Egerpatak addig őket ne erőltesse, valameddig Egerpatakon levő örökségeken lakos emberek nem lészen. Ha hol pedig ilyen dolog interveniálna, hogy az falu az cintermet tized számra felmérné, akarván ujjlag deszkából avagy egyéb materiából megépíteni, arra sendely vagy deszkát vennének pénzzel, az uj építésnek idején valamit az falu külső oda birodalmas emberekre felvét, ő kegyelmek is részek szerént annyit adgyanak Gyárfás Ferencz és Thamás uram, mint az egyyk oda birodalmas külső ember. Ezzel pedig azt ne praetendállya az falu, hogy az cinterem eltartásához az Gyárfásoknak nolle velle közök legyen, hanem az elkészítés után az falu viselleye gondgyát mind addig, mig jószágokon tüzes lakos emberek lészen; mikor pedig lakosok vagy jobbágyok lészen, azzal ugy tartozzanak tartatni, gondgyát viselni mint egy falusi emberrel.

Melyről mi is fellyel megjedzett birák adtuk az mi peczétes levelünköt fide nostra mediante anno dieque prenotato, sede praefata apud aedes Michaelis Barthok de Egerpatak.

1643.
máj.
18.

Correcta per scribam.

Judices iidem qui supra
Reverendus Michael M. Albisi m. pr.
Thomas Bede m. pr.
Andreas Bede m. pr.

197.

1655. szept. 22. Nagyborosnyó.

Pál pap özvegyétől Nagyborosnyón azon örökséget, melyet férjének oly feltétellel adott volt a falu, hogy ha eladná, idegennek ne, csak falubeli embernek adhassa, Bede Tamás megvásárolja.

Eredetije rongált papíron, alján papírral fedett két gyűrűpecsétel, a nagyborosnyoi Bede-család birtokomban levő levelesládájában.

Az okirat hátán az író kezével: Pál papné adta jószágáról való örökös levél.

Mi Bede Benedek senior és Bartha alias Szabó János Sepsi székben Nagy Borosnyón lakó lófő személyek ez ide alá megirt dologban fogott birák kik vagyunk, adgyuk emlékezetire mindeneknek azkiknek illik ez levelünknek rendiben, quod in hoc anno praesenti 1655. die 22. mensis Septembris Sepsi székben Nagy Borosnyón ugyan az nagyobb Bede Thamás uram házánál jövének mi előnkben kétfelől való személyek, ugymint egyfelől ugyan nemzetes és vitézlő nagyobb Bede Thamás uram és másfelől néhai Pál pap relictája Anna, kik az fellyel megirt székben Nagy Borosnyón lagnak, nemes személyek, es ada mi előttünk megirt Pál pap özvegye Bede Thamás uramnak egy darab örökséget az rajta való házzal együtt, mely [há]z is az megirt székben ugyan Nagy Borosnyón, melynek vicinussa mindenfelől az közönséges ut; mely örökséget az falu Nagy Borosnyófalva adott volt néhai

1655.
szept.
22.

Pál papnak olyan conditióval, hogy ha eladná, idegennek ne adhassa, hanem az falubeli embernek; ehez képest tudván, hogy külső embereknek nem adhattya, adá a fellyel megirt örökséget Bede Thamás uramnak pro florenis 25 huszonöt forintért örök örökbe fiuról fiura irrevocabi-liter, semmi just sem magának sem posteritássinak abban fen nem hagyván. Evictiót is fogada megirt Pál pap relic-tája Bede Thamás uramnak minden törvény szerént való háborgatók ellen. Melyről mi birák adgyuk ez leve-lünköt az mi hütünk szerént peczétünkkel is megerősít-vén. Datum anno, die locoque supranotatis.

1655.
szept.
22.

Correcta per eosdem.

Iudices iidem qui supra.

198.

1679. aug. 5. Zágon.

Orbai szék törvényszéke ifjabb Guruzda György ár-vájának gyámjaul nagyapját rendeli s hites jegyzője tár-saival az árva javait leltár szerint ennek kezébe adja.

Egykorú másolata, alján a Jankó György papírral fedett pecsét-jével, a pákői Olasz-család birtokomban levő levelesládikájában.

A kérdéses gyűrűspecst körirata: JANKO GE[ORG.].

A Jankó Gy. és társai aláírása után a másoló kezével: Párja az tutornál való originálnak; az originálon kívül még három levelek vad-nak az tutornál.

1679.
aug.
5.

Anno 1679. die 5. Augusti in possessione Zagon in aedibus agilis Georgii Guruzda. Mű ugymint zágoni Jankó Georgy hütös notarius és Bogdán Gergely kovásznai és Finta János barátosi Orbai széeknek hütös assessorai, kik az nemes széktől exmittáltattunk volt az tutor Guruzda Georgy és az néhai küssebb Guruzda Georgy árvája és az árva annya dolgainak eligazittására, töttünk ilyen dispositiót:

1. Mivel az nemes széken nagyobb Guruzda Georgy megnyervén az küssebb néhai Guruzda Georgy árvájának

tutorságát, az szék is deliberálván arról, hogy inventarium szerint assignállyuk kezében az tutornak, elmenvén az lakó fundussára, megvigyáztunk mindeneket házakot, istállót, sütőt és egy disznó óllat, az csür jó karban állván és ház, istálló, az sütőn kívül, mivel nem ollyas, ezeket Guruzda Georgynek kezében assignáltunk, azokra ő kegyelmének legyen jó gondgya, ne pusztitson,¹⁾ fedesse az jószág proventussából, jó karban tartsa.

2. Az mint ennek előtte 1677. die 14. Octobris az két féle árváknak lévén osztozások az res mobilesekből, akkor jutott volt négy ökör az dotalistának gyermekével együtt, melyeknek kettejét eladta volt az dotalista pro florenis 17, idest tizenhét forintokon, annak pénze vagyon Sepsi székben Nagy Borosznyón Surdok Mihálynál, karácsonban az árrát az 17 forintot vegye fel Szabó Andrásné az gyermek anyja és adgya kezében Guruzda Georgynek az tutornak, az ketteje marad az annyának Szabó Andrásnénak. Az fennmegirt osztozásról való originalis az tutor kezében marad.

1677.
okt.
14.

3. Az juhok aestimatiója omnibus cum putatis²⁾ flor. 6, idest hat.

4. Egy sertés marha is juta az gyermek számára flor. 1 den. 80, ennek az árra is az tutornál.

5. Az gyermek számára az mint az paripa fegyverrel együtt maradott volt és eladta volt az paripát tizennyolcz forintokon, azon ló árra is megyen az tutor kezében karácsonban, mellyet felvévén Szabó Andrásné administrállyon Guruzda Georgy kezében. Fegyvere penig volt egy pár polhakja, ki jelen van, egy pár karvas jó, egy uj köpeneg; ezek is az tutor kezében maradnak az gyermek számára egy kard(d)al, lodinggal palaczkostól, mely palaczk fejr csontból való.

6. Az Joan (!) Mártonnál való 5 forint marad az tutor-

¹⁾ pusztuljon *talán helyesebben*.

²⁾ computatis *helyett*.

nak kezében az gyermek számára, vegye fel; az öt forintját az asszony vegye fel, mivel tiz forint volt az adósság.

7. Az küsseb Küs Andrásnál flor. 1 den. 60, ennek is vegye fel az felit az tutor, felit Szabó Andrásné.

8. Egy hordó szekér is juta az gyermek számára valoris flor.2; egyéb házi portéka is juta, melynek valora flor. 1 den. 65.

1678. dec. 27. 9. Az 1678. esztendőbeli 27. Decembris inventáltatott földeknek és szénafüeknek laistromát elolvastván az tutor előtt, most is jelen vadnak, az laistrom pedig az tutor kezében adatik az notarius subscriptiója alatt pro futura cautela, mellyeket el nem dissipáltak mindeddég (ezért mán tul azokat az tutor colállya), hogy azoknak proven-tussiból az gyermek számára vagy tartására abból deputáltatnék³⁾ esztendőnként; az funduson való épületeket és kerteket annak hasznaiból colállya. Az fiu gyermek Thamas tartására ez időre semmit nem rendeltünk, mivel őszi és tavaszi vetése az annyának van benne az földekben, egyebet, hanem egy tehenet és az juhok hasznát, ruházattyára pedig kender vetése is, hanem czizmára, süvegre egy forintot ez egy esztendőre, jövendő esztendőkre pedig öt öt forintot, miglen az gyermek iskolában nem megyen vagy szolgálatra, egy egy köből búzát, tisztességesen tartásák belőlle.

10. Az ló árra, az ökör árra, az Joan (!) Mártonnál való öt forint és az Küs Andrásnál való, gyermek részére jutandó 80 pénz facit omnibus cum putatis⁴⁾ flor 40 den. 80, karáczonon tul esztendőnként usorája tiz tiz pénz; ez summa pénzt nevellye az tutor az gyermek számára; ha pedig fellyeb kiadhattya, az tutor is szabadon éllyen az alkalmatosság(g)al az tiz tiz pénzen fellyül.

11. Az mi az dost illeti, facit flor. 2, ezt az tutor az gyermek jovaiból fizesse meg Szabó Andrásnénak.

Jankó Georgy sk. Bogdán Gergely sk. Pinta János sk.

³⁾ deputáltatnak *hibásan*.

⁴⁾ computatis *helyett*.

Anno⁵⁾ Domini 1688. die 29. mensis Aprilis ez inventariumban megirt mód szerént mindenekről számot ada a tutrix Guruzda Györgyné asszonyom az árva gyermek Guruzda Tamás annyának Szabó Andrásnénak, meg is fizete készpénzül plenarie, melyről mi is adgyuk ez kezünk irását fide nostra mediante, anno, die praenotatis in aedibus agilis quondam Gyorgii Guruzda possessioneque Zagon.

1688.
ápr.
29.

Volphgangus Küss
viceiudex regius sedis Orbai mp.
Thomas Jankó
iuratus notarius sedis Orbai mp.
Bogdánj Gergelj mp.
Johannes Finta mp.

199.

1680 körül.

Zágon falutörvénye.

Egykorú másolata a Bede Amália úrnő birtokában volt Zágóban, de 1916-ban a meneküléskor megsemmisült.

Mi Mikes Pál, Jankó György, Jankó Boldizsár, Tamás és Péter, László László nemes személyek zágoniak és Kónya Ferencz zágoni hütös bíró, Vajda János minor és Álbu Benedek, Antal Jakab kissebb, Bács István, Török András, Kónya Ferencz nagyobb, az falubeli emberek több része jelen lévén tekéntetes nemzetes Mikes Pál uram házánál tönk ilyen megállandó végezést, hogy látván közönségesen istennek rajtunk való csapását az sok egyenetlenség mia, az határainknak elvesztegetését az sok kár tétető gonosz potentiariusok mia, így azaránt így végeznék egymás akaratójából, hogy ennekutána az sok kár tétetők refrenáltassanak, hogy ennekutána ha valakit vádolnak valakik, zálagoljanak meg egy forintig; ha mentheti magát az vádlo(tt), bene quidem, semmi nélkül meg-

⁵⁾ Innen kezdve *eredeti*, a Jankó Tamás székjegyző írása.

menekedjék; ha nem mentheti magát, hogy marhája az tilalmas helyen nem járt, minden marhájátúl singillatim adjon elsőben három három pénzt, másodszi hajtásra avagy vádolásra adjon singillatim marhájátúl den. 6, az(az)¹⁾ 6 pénzt, harmadszoritól semmi kedvezés nélkül flor. 1. Az ki az Botmezejire ökreinek fejeket öszve nem köti és úgy úzi be, azokat is megbüntessék flor. 1, ha vádolják. Az vádolót nem kell megmondani.

Ezeket az birságokat penig az ide alább megirt személyek az provisorral együtt eligazítván, senki ne appellálhasson sem együtt, sem másutt; ha valaki appellálna, flor. 12 maradjon, az büntetést ugyan megvehessék rajtok.

Melyeket hogy inkább megtarthassunk, rendeltünk ezek(et) úgymint gondviselőknék: Jankó György atyánkfiát és ő kegyelme mellé záloglókot, hajtókot Mikes Pál uram két bíróját, Jankó György uram Bogáti Bálint jobbágyát, Jankó Boldizsár uram Horvát András nevű jobbágyát, Jankó Tamás uram Szász János nevű jobbágyát, Jankó Péter uram Csutak András nevű jobbágyát, Kun uramék jobbágyai közül Tarcsi Jánost, Henter uram jobbágyát Kelemen Lázárt, Vajna Ferencz jobbágyát Csorna Miklóst, Vajna Orbán jobbágyát Birtalan Istvánt. Az szabados részről minden tizesből egyet-egyet, úgymint Alsó-Tatárszegből Álbu Benedeket, Felső Tatárszegből Álbu Pétert, Dar(ék)szegből²⁾ Barra Jánost, Közép Tizesből Izsák Jánost, Guruzda Tizesből Guruzda Györgyöt, Felszegből Bács Istvánt, Sáska Tizesből Andók Imrét, Hoszu Tizesből Török Andrást.

Ez az végezés hogy erősebb legyen, ezek az personák erős hüttel követelék, hogy ennek az igazságnak elkövetésire hogy senkit bűn nélkül ex ranchore meg ne háborítsanak, hanem kit kit igazsággal éltenessek, az előttök járó előtt igazodjék, nála nélkül semmi büntetés véghez ne mehessen.

¹⁾ Tollban maradt.

²⁾ Tollban maradt.

Ez mellé az tilalom mellé addáljuk azt is, hogy ennek-utána is observáltassék, hogy az határok közönséges akaratból szabaduljanak, együtt tiltassanak, ki ki sertésit pásztor nélkül otthon (*így!*) ne tartsa sub poena itidem flor. 1. Ha penig valaki ezeken kívül hajtánd, hajtsa az hagyott helyre, de magánosan ne büntessen, hanem azokkal az emberekkel. Ha penig valaki hajtana marhákat, el se (*így!*) vennék erőszakkal előle, flor. 1 maradjon, törvénye penig az előttök járók előtt agítalódjék, ha tétetik, bene quidem, alioquin az falu eleiben appellálhasson, nemes uramék széki (!) azonban lévén, ő kegyelmek az elébb fenmegirt dolog szerént flor. 12 itéljenek.

M.P., J. G., Jankó B., J. T.

200.

1692. febr. 27. Köröspatak.

Kálnoky Sámuel menekült oláhoknak, évenként négy-négy heti szolgálatért a száraz-ajtai erdőn (Zalánpatak) falu alapításra egy helyet általenged.

Eredetije szakadozott papíron, alján három pecséttel, a Székely Nemzeti Múzeumban, Báró Apor-lt. Okiratok V. 112.

Mű Székely György Sepsi széknék hitess assessora, Székely Boldisár killyéni Sepsi széknék vicekirálybírája, és Gidófalvi Gábor étfalvi azon Sepsi széknék hitess notáriussá, mindketten sepsiszékiek, az alább megirt dologban bírák adjuk tudtára mindeneknek az kiknek illik ez levelünknek rendiben, quod in hoc anno praesenti 1692. die vero 27. Februarii Sepsiszékben Köröspatakon az tekéntetes nemzetes Kálnaki Sámuel uram ő kegyelme nemes udvarházánál létünkben, jelenlévén mi előttünk egyfelől említett Kálnaki Sámuel uram ő kegyelme Háromszéknék főkirálybírája, másfelől holmi jövevény idegen emberek, úgymint Popa Leonde és Morár alias Polyák Vaszily magok, és az több jövevény emberek, úgymint Rusz Péter, Rusz Stephan, Rusz Vaszil képekben, kik is az mostani villongó időkben nyugodalmat nem találván

1692.
febr.
27.

magoknak folyamodtanak Kálnaki Sámuel uramhoz ő kegyelméhez. Megtekéntvén őkegyelme is kéréseket adott lakó helyül nekik egy darab helyet az Miklósvár széki száraz aintai erdőn Egyed [mezeje¹⁾] nevű] helyben, hogy ott falut csinálván magok²⁾ Kálnoki uram is ígír jó aka[ratját]³⁾ adván érnünk⁴⁾ az mostani szük⁵⁾ felette az üvegcsürhöz⁶⁾ fát ha vág-⁷⁾ nak mostani volta szerint negyven öl f[át,]⁸⁾ egy köből buz[át ada]ta⁹⁾ nekik, ölit tizenöt pinzen computálván.

Ily nagy jó akaratjáért ő kegyelmének az jövevény emberek ígírek arra magokat, hogy míg ebben az országban lesznek, az Kálnaki Sámuel uram ő kegyelme földéről s keze alól el nem bujdosnak, hanem ő kegyelmét minden esztendőben négy négy hétig jámborúl szolgálják. Kaszálásnak idején magok kaszálnak s az cselédjekkel feltakaríttatják. Aratásnak idején is minden gazdember másod magával mígyen minden nap mikor parancsolják aratni, míg az szolgálatnak ideje eltelik. Az több oda szállandó zselléreknek is dolga s állapotja mindenkben az feljebb megírt mód szerint légyen. Ha pedig az Kálnaki Sámuel uram ő kegyelme földéről elszöknének, akarhonnan is mint feje kötött jobbágyot reducálhassa és reducáltathassa ő kegyelme ezen levélnék erejével.

Az adózástúl megmenti őket ő kegyelme.

Ha ő kegyelme is feljebb erőltetné, szabad légyen elmenniek.

Mely dolog mi előttünk így menyén végben, kezeket is beadák.

Mi is ezen dolognak bizonságára irtuk ez [le]velünket fide nostra mediante, pecsétünkkel és kezünk írásával is megerősítvén.

1692.
febr.
27.

Datum anno dieque supranotatis.¹⁰⁾

^{1—9)} Szavakra terjedő kiszakadozott helyek.

¹⁰⁾ A hátára írt följegyzés szerint ugyan e napon megalkuszik egyikkel Kálnoky Sámuel, hogy „csináljon békasó törő külyüt és egy kerekű lisztelő malmot,” a miért kész pénz nyolcz forint, egy köből buza és egy mérték asszú szilva a fizetése.

Idem qui supra:

Georgius Székely
nobilis de Kilyén m. p.

Balthasar Székely
de Killyén m. p.

Gabriel Gidóffalvi
de Éthfalva m. p.

201.

1699. márc. 23. Zalán.

Zalán falu törvénye.

Eredetije papíron, aljára nyomott három pecséttel, a Szörcsey Vince úr levelesládájában volt Zágonban, azonban halála előtt több régi okirattal együtt elégettette.

Mü Miklósvár széki nagy ajtai Donát György azon széeknek vicekirálybírája, száraz ajtai Küs István és kö-zép ajtai Szabó István lófű személyek recognoscimus per praesentes, quod in hoc anno 1699. die vero 23. Martii midőn volnánk nemes Sepsi széekben Zalánban nemzetes Séra István uram házánál, jelen lévén mü előttünk elsőben is az templum előtt az egész falu, kik is közönséges akarattól kéreinek münköt, hogy egymás között való, falu javára s megmaradására czélozó elvégezett törvényekben mint idegen emberek lennénk ő kegyelmektől megbírált személyek, melyre nézve az mostani falus bírót úgymint zaláni Koncza Andrást két adiunctus hütösökkel, úgymint Erdő Györggyei és Bodor Istvánnal lófű személyekkel az megnevezett Zalánfalva velünk együtt az megirt Séra István uram ő kegyelme házához küldé és ott münköt mind az hárman az falu akarattja szerint kezek beadásával megbírálván ilyen okon, hogy az mely végezéseket és egymás között való törvényeket írásban mü előnkben hoztanak és adtanak, azokat jövőbizony-ságnak okáért az mü praesentiánkban ratificálják és meg-erősítsék megmásolhatatlanul örök emlékezetre. Mely

1699.
márc.
23.

punctumi ő kegyelmeknek rend szerint az előnkben adott írásokban így következnek:

1. Az tizenkét hütös ember büntessen minden potentiariusok büntetésében és az birságnak harmada az falué, két része az hütösöké; az zálaglás pedig magokon forogjon. Az ki pedig contumaciter az zálagját elvenné, infallibiliter egy forinton maradjon. Az ki pedig zálagját törvényre kivenné, abban az előbbeni mód observáltassék, ily declaratióval, hogy minden harmadik törvényes napon az appellatiós széken törvénye folyon, mikor reá érkezhetnek, máshuvá senki ne appellálhassa; ha mód nélkül appellál, 24 pénzzel szaparítsa büntetésit.

2. Az praedicator és schola mester jövedelmit, isten üdőt adván és alkalmatosságot, ilyen declaratióval szolgáltassa be minden ember: Mikor meghordja az falu az praedicator kérésire, az egyik szentegyházfiu mellett legyen egy jó lelkű ember és vizsgálja meg az gabonát, ha illendő-e az elvételre, jó lelki ismereti szerint, ha illendő kéve-e; és három nap alatt minden ember behordja és harmad nap alatt büntetessenek meg.

Az praedicator és schola mester kerteit az szentegyházfiak szorgalmatosan mind épületekkel procuráltassák és minden jövedelmekre szorgalmatos gondjok legyen.

3. Az pásinton az kerteket mind az 25 öl kertet mindenkor fenntartsák télben nyárban, hogy kétszer szabadulhasson az járó marhának.

4. Az Nagy Avas is minden esztendőben annak idejében az járó marhának felfogattassék.

5. Az izentetett¹⁾ embert nemcsak arról examinálják, ha maga potentiariuskodott, hanem arról is, ha mást látott, és tartozzék hűti szerint kimondani.

6. Az határkertnek büntetésében ilyen declaratio observáltassék: Valakinek kerte nyilván való résznek talál-

¹⁾ 1679. febr. 19. — — „ha az Czerjék uramék marhájok — — a falu tilalmas mezein járna vagy az erdőn, vagy ott erdőltenének, Kálnokfalva addig meg ne büntethesse, míg elő nem izentetik; és ha ő kegyelmek magok vagy szolgájok elő nem mennének, az falu megbüntethesse.“ — — *Eredetije* u. o. volt.

tatik, primo büntetessék meg den. 10; 2. den. 20; 3. den. 30; 4. toties quoties egy egy forintra.

7. Az határookban penig ha valakinek szénafü helyei vannak, hogy senkinek szabadon oda hajtani nem leszen szabad, hanem járomban vagy kötélén.

8. Az falu felett való Avasban és Dögös Torkán kívül való felfogott Avasban minden szál fa egy egy forinttal tilalmaztatik.

9. Az befüggő cserék penig egy egy forinttal tiltanak Sorkolatig fel, és attól fogva az mint az Övágásig megyen fel.

10. Az határok és az erdön lévő kaszáló füvek egy egy forinttal tiltatnak. Az pásint és az Nagy Avas negyven negyven pénzzel toties quoties.

11. Nyirest, az mint az falu megegyezett, tizes számra hogy felosztották, úgy birják, és az tizek magok között annak idejében oszszak el; szent Mihály nap után communiter az ki hol akar, ott kaszálhat, ha ott marad.

Ha valaki ezeket violálni akarná és ezek szerint nem akarna dirigáltatni, calumnián maradjon.

Ezen végezés penig in vigore megmaradjon.

Mely dolognak nagyobb bizonyására és megerősítésére ezen punctumokat magunk subscriptionkkal és pecsétünkkel megerősítettük fide nostra mediante. Datum anno, die locoque in praenotatis.

1699.
márc.
23.

Correcta per nos.

Judices iidem qui supra;

Georgius Donát viceiudex regius
sedis Miklosvariensis m. p.

Scriba pro illiterato iudice:

Stephanus Küs
de Száraz Ajta m. p.
Stephanus Szabó
de Közép Ajta m. p.

202.

(A XVII. sz.)

Egy ismeretlen brassai székely (!) rab éneke.

Egy 1610. dec. 16-án kelt, rongált záloglevél hátára ragasztott papíron XVIII. századi gyakorlatlan kézzel írt gyarló *másolat* a *pákéi Olasz*-család birtokomban levő leveles ládájában.

Megjegyzem, hogy a gyarló másolat orthographiáját egy-két eset kivételével figyelmen kívül hagytam. Különben is a verssorok megszakítása nélkül folytatólagosan írta le a másoló.

Ének.

Siralom forrási jaj mint áradának,
Szomoru esztendők reám tódulának,
Ifiuságomnak legjobb idején,
Brassó tömlécében jaj mint bezárának.
Ékes szavu madár nem száll-e zöld ágra,
Hogy így romlik fejem rogyogó világra,
Orphiusnak megszűnt hangos citerája
Szerént zengedező nimfák trombitája.
Mélységes vizeknek Istene Neptunus¹⁾
Szánjad rabságomat szerelmetes Vénus,
Mert bizony békóba vete hamis Cirus.
Olyan vagyok immár mint tömlécben sólyom,
Véres könyhullatás orcámat áztatja,
Ételem italom sűrű könyhullatás,
Elmult szabadságom immár nem is várom.
De bizom Istennek erős kegyelmében,
Megelégszik végre kinom tömlécében,
Kiszabadít Isten engem csudaképen.
El sem feletkezem szent Dávid királyról,
Sőt megemlékezem Joseph fogságáról,
Vigasztalást vészek Kristus[nak s]ebéről.
Soha ne si[rass]a bús²⁾ gölice társát,

¹⁾ Isten Eneptunus *a másolatban*.

²⁾ bár *ugyanott*.

Se az édes any[a k]isdede halálát,
Hane[m csak] egyedül szomorú rabságát.
-----³⁾
-----⁴⁾ erdőnek zugása
Kőszikla meghasad kinomot -----⁵⁾
De nem látok senkit mégis a ki szána,
Jobb lett volna nekem soha ne születnem,
Vagy ha születtem is tengeren túl mennem,
Tenger szélyvészítől gályákat őriznem,
Hogysem pajtásimtól ezt kell elszenvednem.
Hej, a töröknek soha barátja nem voltam,
Vérit kiontani mindenkor kész voltam,
Szegény magyar mellett kardomat kihuztam,
Szegény hazám mellett diadalmat víttam.
Nem volt oly véletlen gyötrelme testemnek,
Vasak nehézsége jaj békóban lábaim.
Vége.

203.

1717. márc. 6. Andrásfalva.

A Maros széki andrásfalviak egy házhelyet a falu földéből, amely magszakadás folytán visszazállott a falura, tizenöt forint örök áron eladnak árapataki Geréb Józsefnek.

Eredetije félv papíron, alján a fogott bírák minden jelleg nélküli való veres viasz gyűrűpecsétjeivel, birtokomban.

Mű Marus székben Szereda városában lakó Török Mihály és Szócs Mihály mindketten megirt székben és helyben lakó nemes emberek, kik ez ide alább leirandó dologban kézbe fogott közbírák vagyunk, adgyuk tudtára mindeneknek az kiknek illik, mind mostaniaknak mind pedig jövődöbelieknek, quod in hoc anno praesenti 1717. die vero sexta Martii midőn volnánk megirt székben Andrásfolvában tekintetes nemes árapataki Geréb Joseph uram

1717.
márc.
6.

^{3—5)} Részint olvashatatlan, részint egyes értelmetlen szavak.

ő kegyelme nemes udvarházánál, jelen lévén mi előttünk egy részről maga megirt Geréb Joseph uram, más részről pedig praescribált széki ugyan andrásfolvi küsebb Biró Mihály megirt falunak hites bírása, és nagyobb Biró Mihály s Tót Péter megnevezett falunak hütösi (mind az hárman nemes személyek) az egész Andrásfolva képekben és neveken, és jelenté megnevezett bíró hitesei edgyütt: Denotált falu adott volt falu földéből egy házhelyet ugyan Andrásfolvában lakott néhai nemes Lakatos Jánosnak, ki is már sine semine deficiált, és azon házhely redeált ujalag az falura, melynek vicinussa egyfelől nemes Gegesi Márton öröksége, másfelől pedig azon falu utzája s szorosa, és az mostani nagy és sullyos portiózásnak miatta és az nagy szükségűtől kényszerítetvén kényszerítetnek egész falustól eladni örökösön is. Melly specificált házhelyet annak okáért praenotált Geréb Joseph uramnak ő kegyelmének s két ágon levő posteritásának s legatariusinak in perpetuum irrevocabiliter¹⁾ pro florenis tizenöt²⁾ cum evictione adának,³⁾ hogy mind magok [a]z mostani lakosok, mind pedig successorok, valakik lakják megirt Andrásfolvát, minden legitimus impeditorok ellen evincállják magok sumptusokon már megirt Geréb Joseph uramat s ő kegyelme successorit s legatariusit, és magok is, sem successorok azon örökös adást és vásárt semmi szín és praetextus alatt nem violállják s violálni nem igyekezik sub poena florenorum⁴⁾ 50. Mellyet ha violálni akarnának, vagy pedig evincálni nem akarnának, tehát az specificált poenát exclusis omnibus iuridicis remediis ac processibus, akarmi rendbeli törvénybeli remedium innen excludáltatván, csak egy nemes széki assessorával is szabadoson exequáltatass[a] maga Geréb Joseph uram és successora ő kegyelmének, mégis az örökös elad[ás] helyben maradgyon, mivel igen nagy szükségében szánta meg Geréb Joseph uram ő kegyelme az megirt falut.

¹⁾ Kiszakadva.

²⁾ tizennégy szóból javítással.

³⁾ Lapszéli betoldás.

⁴⁾ florenis hibásan.

Melly örökös adás és vétel mi előttünk így menvén végben mindenekben, melyről mű is adtuk és irattuk ez pecsétes contractualis levelünke[t] fide nostra mediante kezünk írásával s iratásával, s pecsétünk[kel] corroborálván ki is adtunk.

Datum et actum anno, die locoque ut supra.

1717.
márc.
6.

Correcta per nos.

Judices iidem qui supra.

Török Mihály m. pr. és Szócs Mihály m. pr.

204.

1743. júl. 10. Páva.

Mogyorósi István panasza Orbai székhez, hogy a kőrösiek a nyomásba fordult, tilalmas Csaholyban szénabeli részét megvonták tőle s a falu felfogott erdeit egymásra felosztván, neki semmi részt nem adtak.

Eredetije egy összehajtott negyedíven a nagyborosnyai Bedecsalád birtokomban levő leveles ládájában.

Az tekintetes nemes székhez Mogyorósi Istvánnak alázatos instantiája.

Jelentem alázatosan, a kőrösi határon Csaholy nevű helyet, mikor nyomásba fordul, Kőrösfalva tilalmas helynek felfogja. Azon helyen nekünk is vagyon kaszáló helyünk, ben a faluban is possessionk. Az elmúlt ideig abbéli részünköt mindenkor kiatták, most subtrahálták. Denique a falu felfogott erdeit egymásra felosztván, nekünk semmi részt nem attak.

Instálok azért alázatosan, hogy iuxta antiquas possessiones mindenikből rata portiónkot nekünk assignáltassa a tekintetes nemes szék, mivel a falu szükségén kívül minden egyéb tereviselést supportálunk.

*

Mint¹⁾ nemes ember az magáéval szabad. Azért Kő-

¹⁾ A panasz elintézése s az egyezés az okirat hátán.

1743.
júl. 16.
rösfalva admoneáltatik, hogy az instánsnak tegyen contentumot. Signatum Pava 10. Julii 1743., per
Josephum Imreh
iuratum sedis Orbai notarium m. pr.
Interim az körösiek conveniálának Mogyorósi István
urammal egy szekér szénával coram nobis:
Johanne Finta m. pr.
Gabriele Vajna m. pr. et Sigismundo Vajna m. pr.

205.

(1776. Páké.)

Pákéi Márkos Sámuel panasza Háromszék főkirálybirájához és continua táblájához, hogy elvitt szénáját a körösiekkal „vel in natura vel in aere“ adassa vissza, „a nyomásról lett hajtogatásért vetett kezesség alóll“ mentse fel.

Eredetije egész íven, a nagyborosnyai Bede-család birtokomban levő leveles ládájában.

1775.
aug.
2.
.....¹⁾ Alázatosan jelentem Nagyságodnak és a tekintetes Táblának, én itt Orbai székben Kőrösön bírok derék benvaló sessiót, és határaiban szántóföldeket és szénafüveket, mégis a körösi lakosok mint communitas engem minden köz hasznóból kirekesztenek, sőt a tulajdon örökségemről a hasznot elvenni nem engedik. Nevezetesen a tavalyi 1775-ik esztendőben augusztusnak második napján a Papoltz felől való fordulóba Cseholy nevű helyben három darab szénafüvetet mera et absoluta potentia mediante megkaszált és elhordotta²⁾ Mely kaszálók a vicinált személyekkel forgólag birattatnak. Továbbá ami annál is törvénytelenebb dolog, a köz pascuumról, sőt a nyomásról is marháimat legelni arceálják, behajtsák, a minthogy mostan is egy magyar forintig vagyok megkezesítve; a tilalmas erdőbe, midőn fát osztanak, amely köz, részesülmem nem engedik³⁾

^{1—3)} Értéktelen, szándékosan kihagyott szövegek.